

URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE PRED
EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

PREGLED PRAKSE EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Informacije o novim presudama i odlukama
Europskog suda za ljudska prava

SIJEČANJ – OŽUJAK 2018.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
DALMATINSKA 1, ZAGREB
TEL: 01 4878-100, FAX: 01 4878-111
E-MAIL: ured@zastupnik-esljp.hr
WEB: uredzastupnika.gov.hr

Ovaj pregled prakse sadrži sažetke presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava prema odabiru Ureda zastupnika Vlade pred Europskim sudom za ljudska prava u relevantnom razdoblju.

Sve sažetke izradio je Ured zastupnika pred Europskim sudom za ljudska prava i oni ne predstavljaju službeni dokument Europskog suda za ljudska prava.

Izvorni tekstovi presuda i odluka Europskog suda za ljudska prava na temelju kojih su izrađeni sažeci mogu se pronaći na stranicama Europskog suda za ljudska prava (www.echr.coe.int) putem tražilice HUDOC.

Na stranicama Ureda zastupnika (uredzastupnika.gov.hr) dostupni su prijevodi svih presuda i odluka protiv Republike Hrvatske.

SADRŽAJ

UVOD	4
ZABRANA MUČENJA	6
SIDIROPOULOS I PAPAKOSTAS protiv GRČKE	6
PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST	9
SINKOVA protiv UKRAJINE.....	9
PRAVO NA POŠENO SUĐENJE	14
CIPOLLETTA protiv ITALIJE.....	14
NAÏT-LIMAN protiv ŠVICARSKE	17
PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA	21
A.R. I L.R. protiv ŠVICARSKE	21
ANCHEV protiv BUGARSKE	24
SLOBODA IZRAŽAVANJA	28
MESLOT protiv FRANCUSKE.....	28
SMAJIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE.....	31
STERN TAULATS I ROURA CAPELLERA protiv ŠPANJOLSKE.....	34
SZPINER protiv FRANCUSKE.....	37
ZABRANA DISKRIMINACIJE	39
HALLIER I DRUGI protiv FRANCUSKE	39
UVJETI DOPUŠTENOSTI	42
CHARRON I MERLE-MONTET protiv FRANCUSKE	42
ZAŠTITA VLASNIŠTVA	45
KRISTIANA LTD. protiv LITVE	45
RADOMILJA I DRUGI protiv HRVATSKE.....	49
SLOBODA KRETANJA	53
BALTA protiv FRANCUSKE	53
PRAVO DA SE NE BUDE DVA PUTA SUĐEN ILI KAŽNJEN U ISTOJ STVARI	56
KROMBACH protiv FRANCUSKE	56

UVOD

U ovom Pregledu prakse izdvojili smo niz značajnih presuda i odluka koje je Europski sud za ljudska prava (dalje: Sud) donio u prvom tromjesečju 2018. godine. Pri izboru presuda i odluka imali smo u vidu predmete koji se pred Sudom vode protiv Hrvatske, kao i predmete koji su značajni za razvoj sudske prakse Suda.

U presudi *Sidiropoulos i Papakostas protiv Grčke* Sud je odlučivao je li država odredila nerazmjerno blagu kaznu policijskom službeniku za kazneno djelo mučenja i time postupila protivno članku 3. Konvencije.

U predmetu *Sinkova protiv Ukrajine* Sud je razmatrao je li pritvaranjem podnositeljice, koja je osuđena zbog prženja jaja na ratnom spomeniku, država povrijedila njezino pravo na slobodu i sigurnost te pravo na slobodu izražavanja.

O povredi prava na pošteno suđenje Sud je odlučivao u predmetu *Cipolletta protiv Italije* u kojem je ocjenjivao je li trajanje postupka likvidacije društva i nedostatak pravnog lijeka doveo do povrede prava na suđenje u razumnom roku i povrede prava na djelotvoran pravni lijek.

Veliko vijeće donijelo je važnu presudu u predmetu *Naït-Liman protiv Švicarske* u kojem je raspravljalo o obvezi države da podnositelju zahtjeva osigura pristup domaćem sudu radi naknade štete zbog mučenja koje se dogodilo izvan njezinog teritorija.

Od odluka koje se odnose na pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života izdvojene su one donesene u predmetima *A.R i L.R protiv Švicarske* u kojem je Sud ocjenjivao je li odbijanje zahtjeva podnositeljice za oslobođenje od pohađanja nastave spolnog odgoja uzrokovalo povredu prava na privatni život, te *Anchev protiv Bugarske* u kojem se raspravljalo o povredi prava na privatni život zbog razotkrivanja podnositelja zahtjeva kao suradnika sigurnosnih službi bivšeg komunističkog režima.

Izdvojeni su predmeti u kojima je Sud odlučivao o povredi prava na slobodu izražavanja, i to *Meslot protiv Francuske* koji se odnosi na kažnjavanje podnositelja zahtjeva radi nepoštivanja suda, zatim *Smajić protiv Bosne i Hercegovine* u kojem se raspravljalo o opravdanosti osuđivanja podnositelja zahtjeva zbog objava na Internetu čiji je sadržaj dotaknuo osjetljivo pitanje odnosa između etničkih skupina u postratnoj BiH, *Stern Taulats i Roura Capellera protiv Španjolske* u kojem je Sud utvrdio povredu prava na slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva koji su kažnjeni radi spaljivanja fotografije kraljevskog para, te predmet *Spizner protiv Francuske* koji se odnosi na opravdanost i razmjernost disciplinske kazne izrečene odvjetniku zbog uvredljivih komentara na račun glavnog tužitelja.

U predmetu *Hallier i drugi protiv Francuske* Sud je razmatrao je li država postupila protivno zabrani diskriminacije radi nepriznavanja prava na očinski dopust podnositeljici nakon rođenja djeteta njezine partnerice.

Izdvojena je i odluka o nedopuštenosti u predmetu *Charron i Merle-Montet protiv Francuske* u kojoj je Sud utvrdio da podnositeljice nisu iscrpile sva domaća pravna sredstva protiv odluke kojom je odbijen njihov zahtjev za medicinski potpomognutom oplodnjom.

U presudi *Kristiana ltd. protiv Litve* Sud je odlučivao je li došlo do povrede prava vlasništva zbog Rezolucije vlade kojom je predviđeno rušenje zgrada u vlasništvu podnositelja, koje su se nalazile na kulturno zaštićenom području.

Od značajnijih presuda Velikog vijeća izdvojena je i presuda u predmetu *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* u kojoj je Vijeće ocijenilo da zahtjev podnositelja za zaštitu prava vlasništva nije imao dovoljnu osnovu u domaćem pravu da bi predstavljao „vlasništvo“ u konvencijskom smislu.

U predmetu *Balta protiv Francuske* Sud je odlučivao o slobodi kretanja.

Sud je u odluci *Krombach protiv Francuske* utvrdio da se pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari odnosi samo na sudove iste države.

ZABRANA MUČENJA

ČLANAK 3.

Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.

KAZNA IZREČENA POLICIJSKOM SLUŽBENIKU ZA KAZNENO DJELO MUČENJA BILA JE NERAZMJERNO BLAGA

SIDIROPOULOS I PAPAKOSTAS protiv GRČKE

*zahtjev br. 33349/10
presuda od 25. siječnja 2018. godine*

❖ **ČINJENICE**

Podnositelji zahtjeva uhićeni su u noći s 13. na 14. kolovoza 2002. godine zbog počinjenja prometnih prekršaja. Obojica su odvedeni u policijsku stanicu u Aspropyrgosu gdje ih je ispitivao policajac C.E. Podnositelji su prigovorili ponašanju policajca navodeći kako je isti tijekom ispitivanja na njima upotrijebio napravu za zadavanje električnih šokova, a ozljede su naknadno potvrdili i liječnici. U srpnju 2003. godine pokrenut je disciplinski postupak, ali s obzirom da u kući policajaca nisu pronađeni sumnjivi predmeti, istraga je zatvorena. Međutim, policajac je nadležnim vlastima dao napravu za zadavanje električnih šokova koju je koristio tijekom ispitivanja podnositelja. Naređeno mu je da plati novčanu kaznu u iznosu od 100 eura zbog korištenja navedene naprave tijekom obavljanja dužnosti, bez prethodnog odobrenja. Nakon toga, protiv policajaca je pokrenut i kazneni postupak kojem su se pridružili podnositelji. U prosincu 2011. Sud u Ateni je utvrdio da je policajac C.E. kriv za mučenje osoba koje su bile pod njegovim nadzorom tijekom obavljanja službene dužnosti. U veljači 2014. godine, Žalbeni kazneni sud u Ateni potvrdio je prvostupanjsku presudu i zamijenio kaznu zatvora u trajanju od pet godina novčanom kaznom od 5 eura po danu zatvora, koja se morala platiti u 36 mjesečnih obroka tijekom tri godine. Žalbeni je sud smatrao da je materijalna sankcija dovoljna da ga odvraća od ponovnog počinjenja kaznenog djela s obzirom na njegovu financijsku situaciju i njegovu osobnost. U međuvremenu je C.E. dobrovoljno napustio policijsku službu, nakon čega je promaknut u čin časničkog namjesnika.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 3., članak 6. stavak 1. i članak 13 Konvencije, podnositelji su prigovorili sankcijama koje su izrečene počinitelju, dužini kaznenog postupka te nedostatku djelotvornog pravnog lijeka.

❖ OCJENA SUDA

Članak 3.

Sud je u ovom predmetu ispitivao dva provedena postupka (kazneni i disciplinski) koja su mogla imati posljedice za počinitelja, C.E..

Kazneni postupak protiv C.E. dovršen je presudom kojom je isti proglašen krivim za kazneno djelo mučenja uporabom naprave za zadavanje električnih šokova. Međutim, Sud je utvrdio kako neke činjenice nisu uzete u obzir prilikom određivanja kazne, kao na primjer činjenica da je prvi podnositelj u relevantno vrijeme bio maloljetnik. Premda je naglasio kako je navedeni čin policajca bio osobito nemoralan i ponižavajući za podnositelje, Žalbeni je sud utvrdio olakotne okolnosti i zamijenio kaznu zatvora novčanom kaznom u iznosu od 5 eura po danu zatvora, plativo u 36 mjesečnih rata, iako je maksimalni iznos predviđen domaćim zakonom tada iznosio 100 eura po danu. Pri tome je žalbeni sud uzeo u obzir samo financijsku situaciju policajca i pitanje može li ga navedena kazna spriječiti u ponovnom izvršenju takvih djela u budućnosti. Prema mišljenju Suda, takva kazna ne može odvratiti počinitelja niti druge državne službenike od počinjenja sličnih djela u budućnosti, niti se može smatrati pravednom za žrtve, pogotovo uzimajući u obzir da se radi o kaznenom djelu mučenja. Svrha domaćih zakonskih odredbi o kazni za kazneno djelo mučenja koje su prouzročili državni službenici u obavljanju službene dužnosti, bila je osigurati istinsku zaštitu pojedincima, osobito kada su bili pod nadzorom policije, i uspostaviti učinkovite mjere za kažnjavanje i sprečavanje zlostavljanja od strane državnih službenika. Ukratko, Sud je utvrdio da je ublažavanje kazne policijskom službeniku C.E. bilo očigledno neproporcionalno s obzirom na ozbiljnost njegovog postupanja prema podnositeljima.

Sud je utvrdio da je ublažavanje kazne policijskom službeniku C.E. bilo očigledno neproporcionalno s obzirom na ozbiljnost njegovog postupanja prema podnositeljima.

U disciplinskom postupku C.E. je kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 100 eura zbog korištenja naprave za zadavanje električnih šokova bez prethodnog odobrenja. C.E. nikad nije snosio posljedice za ova djela kao policajac, s obzirom da je samostalno odlučio napustiti policijsku službu i to nakon što je služio kao policajac još osam godina od nastanka spornog događaja. Na kraju, po svom odlasku C.E. je promaknut u čin časničkog namjesnika, uz sve uključene moralne i materijalne pogodnosti.

C.E. nikad nije snosio posljedice za ova djela kao policajac, s obzirom da je samostalno odlučio napustiti policijsku službu i to nakon što je služio kao policajac još osam godina od nastanka spornog događaja.

Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio kako je u kaznenom i disciplinskom postupku provedenom u konkretnom slučaju bilo ozbiljnih nedostataka zbog nedovoljne strogosti i nedostatka preventivnog učinka pri izricanju kazne. Ishod postupaka protiv policajaca nije pružio odgovarajuću zaštitu žrtvama ni obeštećenje zbog povrede prava iz čl. 3. Konvencije, stoga je došlo do povrede postupovnih odredbi navedenog članka.

Članak 6. i članak 13.

Pozivajući se na svoju presudu u predmetu [Michelioudakis protiv Grčke](#), Sud je napomenuo da je postupak trajao osam godina i da podnositelji nisu imali na raspolaganju nikakav djelotvorni pravni lijek kojim bi tražili zaštitu njihovog prava na suđenje u razumnom roku. Stoga je došlo do povrede članka 6. st. 1. i članka 13. Konvencije.

❖ **PRAVEDNA NAKNADA**

26.000 eura svakom od podnositelja na ime neimovinske štete

2.000 eura na ime troškova i izdataka

KLJUČNE RIJEČI

- zabrana mučenja
- uporaba naprave za zadavanje električnih šokova u obavljanju službene dužnosti
- kazneni i disciplinski postupak
- ublažavanje kazne
- preventivni učinak kazne
- suđenje u razumnom roku
- djelotvoran pravni lijek

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST

ČLANAK 5.

1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

a) ako je zatvoren u skladu sa zakonom nakon presude nadležnog suda;

b) ako je zakonito uhićen ili pritvoren zbog nepoštovanja zakonitog sudskog naloga radi osiguranja izvršenja neke zakonom propisane obveze;

c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprječavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegovog počinjenja;

d) ako se radi o zakonitom zatvaranju maloljetnika radi izricanja odgojne mjere nadzora ili o njegovu zakonitom pritvoru radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti;

e) ako se radi o zakonitom lišenju slobode osoba radi sprječavanja širenja zaraznih bolesti, o pritvaranju umobolnika, alkoholičara, ovisnika o drogi ili skitnica;

f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru neke osobe kako bi se spriječilo da neovlašteno uđe u zemlju ili osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja.

....

3. Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1.c) ovoga članka mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju.

...

5. Svatko tko je žrtva uhićenja ili pritvaranja suprotno odredbama ovoga članka ima izvršivo pravo na odštetu.

PRITVARANJE PODNOSITELJICE KOJA JE OSUĐENA ZBOG PRŽENJA JAJA NA RATNOM SPOMENIKU PREDSTAVLJA POVREDU PRAVA NA SLOBODU I SIGURNOST, ALI NEMA POVREDE PRAVA NA SLOBODU IZRAŽAVANJA

SINKOVA protiv UKRAJINE

*zahtjev br. 39496/11
presuda od 27. veljače 2018.*

❖ ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, Anna Sinkova, ukrajinska je državljanka rođena 1991. godine i pripadnica umjetničke skupine poznate po provokativnim javnim nastupima. U prosincu 2010. godine podnositeljica je, zajedno s tri člana navedene skupine, na spomeniku Drugom svjetskom ratu „izvela performans“ na način da je uzela tavu u kojoj je pržila jaja na Vječnom plamenu groba Nepoznatog Vojnika. Druga dva člana pržila su kobasice nad istim plamenom, dok je posljednji član skupine snimao cijeli događaj. Istoga dana podnositeljica je objavila ovaj video na Internetu uz prateću izjavu u kojoj je osudila iskorištavanje prirodnog plina za održavanje Vječnog plamena, na trošak poreznih obveznika. Nakon ovog događaja podnositeljica je uhićena i pritvorena do početka suđenja. Proglašena je krivom 2012. godine za kazneno djelo oskrvnjivanja groba i osuđena na uvjetnu kaznu zatvora u trajanju od tri godine. Do donošenja ove presude, podnositeljica je provela tri mjeseca u pritvoru, točnije od 29. ožujka 2011. do 30. lipnja 2011. godine. Trajanje pritvora domaći sudovi su opravdali ozbiljnošću optužbi protiv podnositeljice kao i rizikom od bijega, s obzirom da ju policija nije mogla pronaći u početnoj fazi postupka. Ovi su razlozi ponovljeni i u odlukama kojima je odbijen zahtjev za puštanje na slobodu podnositeljice, unatoč brojnim pismima članova parlamenta i ostalih istaknutih ličnosti koji su se obvezali biti njezini osobni jamci.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 5. stavak 1., 3. i 5. Konvencije, podnositeljica je prigovorila da njezino uhićenje i naknadno pritvaranje nije imalo nikakve pravne osnove, da pritvor u razdoblju od 29. svibnja do 17. lipnja 2011. godine nije bio opravdan nikakvim sudskim odlukama, te da prema postojećem domaćem zakonodavstvu nije mogla tražiti naknadu za protupravno pritvaranje. Naposljetku, pozivajući se na članak 10. Konvencije, prigovorila je da je osuđujućom presudom povrijeđeno njezino pravo na slobodu izražavanja.

❖ ODLUKA SUDA

Članak 5. stavak 1., 3. i 5.

Sud je najprije utvrdio da je uhićenje podnositeljice bilo utemeljeno na sudskoj odluci te je imalo za cilj osigurati njezinu prisutnost tijekom suđenja budući da ju policija nije mogla pronaći sve do 29. ožujka 2011. godine. Ocijenio je neuvjerljivim argument podnositeljice da se policija „nije dovoljno trudila“ pronaći ju, osobito uzimajući u obzir da je policija kontaktirala članove njezine obitelji koji su živjeli na adresi prebivališta podnositeljice i koji su izjavili da im nije poznato gdje se ona nalazi. Još je manje uvjerljiva bila podnositeljčina tvrdnja da se moglo izravno stupiti u kontakt s njom kao autoricom videa na Internetu jer to nije bilo moguće sve dok policija nije utvrdila njezin identitet tijekom istrage. Identitet je utvrđen prepoznavanjem od strane člana skupine koji je prisustvovao spornom događaju, pomoću fotografije iz baze podataka Ureda za putovnice. Sud stoga nije smatrao da je

Sud je istaknuo da se pitanje opravdanosti duljine pritvora ne može razmatrati in abstracto, nego se mora ocijeniti u svakom pojedinom slučaju u skladu s posebnim obilježjima, razlozima navedenim u domaćim odlukama i obrazloženjem iznesenim u zahtjevu za puštanje na slobodu.

uhićenje podnositeljice bilo proizvoljno ili nezakonito te je utvrdio da u tom dijelu nije došlo do povrede članka 5. stavka 1.

Što se tiče zakonitosti pritvora u razdoblju od 29. svibnja do 17. lipnja 2011. godine Sud je utvrdio da je pritvor prvobitno određen do 29. svibnja 2011. godine, ali je podnositeljica zadržana u pritvoru i nakon tog datuma. Produljenje pritvora kao preventivnu mjeru sud je odredio 17. lipnja 2011. godine kada je održano pripremno ročište. Između ta dva datuma pritvor nije bio pokriven nikakvom sudskom odlukom,

što je u suprotnosti s člankom 5., stavkom 1. Konvencije. Sud je ukazao na niz drugih sličnih slučajeva u kojima je već utvrdio povredu članka 5. stavka 1. Konvencije zbog prakse zadržavanja okrivljenika u pritvoru bez posebne pravne osnove ili jasnih pravila (vidi, [Yeloyev protiv Ukrajine](#), br. 17283/02, stavak 50, 6. studenog 2008), te je zaključio da ovaj problem proizlazi iz pravne praznine u nacionalnom zakonodavstvu Ukrajine (vidi [Kharchenko protiv Ukrajine](#), br. 40107/02, stavci 70-72 i 98, 10 veljače 2011).

Nadalje, Sud je istaknuo da se pitanje opravdanosti duljine pritvora ne može razmatrati *in abstracto*, nego se mora ocijeniti u svakom pojedinom slučaju u skladu s posebnim obilježjima, razlozima navedenim u domaćim odlukama i obrazloženjem iznesenim u zahtjevu za puštanje na slobodu. Produljenje pritvora može se opravdati samo ako postoji javni interes koji, bez obzira na pretpostavku nevinosti, nadmašuje pravo pojedinca na slobodu (vidi, [Labita protiv Italije](#) [VV] 26772/95, st. 153, ECHR 2000-IV). U konkretnom slučaju Sud je utvrdio da ukrajinske vlasti nisu dale relevantne i dostatne razloge za određivanje pritvora podnositeljici u cjelokupnom razdoblju od 29. ožujka do 30. lipnja 2011. Donoseći odluku o produljenju pritvora i odbacivanju zahtjeva za puštanje na slobodu, domaći su se sudovi uglavnom oslanjali na razloge za određivanje pritvora iznesene na početku postupka (ozbiljnost optužbe i rizik od bijega), ne razmatrajući nikakve alternativne mjere protiv podnositeljice. Domaći sudovi nisu uzeli u obzir niti brojna pisma osobnog jamstva u prilog njezinom oslobađanju. Stoga je došlo do povrede članka 5. stavka 3.

Na kraju, Sud je utvrdio da podnositeljici nije bilo moguće tražiti naknadu štete na nacionalnoj razini sve dok je njezino pritvaranje formalno bilo u skladu s domaćim zakonodavstvom. Osim toga, u Ukrajini nije bilo zakonom predviđenog postupka za naknadu štete radi lišenja slobode koje je bilo u suprotnosti s pravom na slobodu i sigurnost zajamčenim Konvencijom. Dakle, ukrajinski zakon nije pružio izvršivo pravo na odštetu zbog pritvora protivnog članku 5. stavku 1. i 3. Konvencije, stoga je došlo do povrede članka 5. stavka 5. Konvencije.

Članak 10.

Nije sporno da osuđujuća presuda predstavlja miješanje u pravo podnositeljice na slobodu izražavanja. Međutim, Sud je smatrao da je navedeno miješanje bilo zakonito jer je Kaznenim zakonom oskrnjivanje groba predviđeno kao kazneno djelo. Osim toga, presuda je slijedila legitiman cilj zaštite morala i prava drugih.

Ocjenjujući je li miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu", Sud je utvrdio da je podnositeljica kazneno progonjena i osuđena samo zbog čina prženja jaja nad Vječnim plamenom, koji su čin domaći sudovi ocijenili kao oskrnjivanje grobnice Nepoznatog Vojnika. Optužba se nije odnosila ni na kasniju distribuciju videozapisa niti na sadržaj teksta koji je objavljen uz videozapis. Dakle, podnositeljica nije osuđena zbog izražavanja stavova o korištenju prirodnog plina i potrebama ratnih veterana, premda je pri tome koristila oštar rječnik, nego je osuđena zbog određene vrste ponašanja na određenom mjestu koje je, sukladno kaznenom zakonu, predstavljalo kazneno djelo. Sud je naglasio da je podnositeljica mogla pronaći puno prikladniji način za izražavanje svojih stavova i sudjelovanje u prosvjedima u vezi s državnom politikom korištenja prirodnog plina, bez kršenja kaznenog zakona i bez omalovažavanja onih koji su poginuli braneći svoju zemlju i ratnih veterana čija je prava navodno trebala braniti.

Sud je utvrdio da je podnositeljica kazneno progonjena i osuđena samo zbog čina prženja jaja nad Vječnim plamenom, koji su čin domaći sudovi ocijenili kao oskrnjivanje grobnice Nepoznatog Vojnika. Optužba se nije odnosila ni na kasniju distribuciju videozapisa niti na sadržaj teksta koji je objavljen uz videozapis.

Prilikom procjene prirode i težine izrečene kazne, Sud je naglasio da je podnositeljici izrečena uvjetna osuda koju nije odslužila. Uzevši u obzir sve okolnosti slučaja, Sud je utvrdio da je ograničenje bilo u skladu sa slobodom izražavanja podnositeljice i nije došlo do povrede članka 10. Konvencije.

❖ **PRAVEDNA NAKNADA**

4.000,00 eura na ime neimovinske štete

KLJUČNE RIJEČI

- *pravo na slobodu i sigurnost*
- *sloboda izražavanja*
- *pravna osnova pritvora*
- *trajanje pritvora*
- *naknada štete zbog nezakonitog lišenja slobode*

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE

ČLANAK 6.

1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.

...

NERAZUMNO DUGO TRAJANJE POSTUPKA LIKVIDACIJE DRUŠTVA I NEDOSTATAK PRAVNOG LIJEKA DOVEO JE DO POVREDE PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU I POVREDE PRAVA NA DJELOTVORAN PRAVNI LIJEK

CIPOLLETTA protiv ITALIJE

*zahtjev br. 38259/09
presuda od 11. siječnja 2018.*

❖ ČINJENICE

Dana 30. travnja 1985. Okružni sud u Macerati otvorio je stečaj nad trgovačkim društvom čiji je vjerovnik bio podnositelj. Društvo je stavljeno u "administrativnu likvidaciju" pod upravom likvidatora. U rujnu 1986. podnositelj je podnio prigovor jer nije bio uključen u popis utvrđenih tražbina u stečajnom postupku. U presudi od 17. travnja 1997. Okružni sud je utvrdio da su podnositelj i likvidator potpisali sporazum kojim se priznaje postojanje podnositeljeve tražbine u iznosu od približno 129.114 eura te je sukladno tome izmijenjen popis utvrđenih tražbina. Prema informacijama koje je podnositelj dostavio Sudu 24. prosinca 2010. godine, postupak likvidacije još uvijek je bio u tijeku. Podnositelj nije pokrenuo takozvani "Pinto postupak" s obzirom da je Kasacijski sud utvrdio kako "Pinto zakon"¹ nije primjenjiv na postupke administrativne likvidacije.

¹ Zakon usvojen 2001. godine u Italiji, kojim je uveden pravni lijek protiv nerazumno dugotrajnih postupaka pred talijanskim sudovima.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članke 13. i 14. Konvencije, podnositelj je tvrdio da je duljina postupka administrativne likvidacije bila protivna načelu "razumnog roka". Također se žalio da je pravni lijek predviđen tzv. Pinto zakonom bio neučinkovit.

❖ OCJENA SUDA

Članak 6. stavak 1.

Sud je utvrdio da je i u običnom stečajnom postupku i u postupku administrativne likvidacije uobičajeno da vjerovnici ne mogu svoje tražbine naplatiti u redovnom postupku pred sudom izravno iz imovine dužnika. Osnovno je načelo stečajnog postupka ravnopravnost vjerovnika, stoga Stečajni zakon nastoji osigurati njihovo namirenje razmjerno utvrđenoj tražbini. Likvidator, iako imenovan od strane nadležnog upravnog tijela, dužan je postupati nepristrano kako bi zaštitio interese svih vjerovnika.

Premda je postupak likvidacije društva bio posebno složen, Vlada nije iznijela nikakav argument koji bi mogao opravdati trajanje ovog postupka. Sud je utvrdio da je razdoblje od 25 godina prekomjerno i da nije ispunilo uvjet "razumnog roka" iz članka 6. stavka 1. Konvencije.

U konkretnom slučaju Sud je primijetio da se, neovisno o tome radi li se o redovnom stečajnom postupku ili postupku administrativne likvidacije, vjerovnici za naplatu svojih potraživanja oslanjaju na treću stranu, likvidatora koji mora utvrditi postojanje tražbine i naplatiti je iz imovine dužnika. Glede stečajnih postupaka općenito, Sud je uvijek smatrao da postoji spor u slučaju kada vjerovnik podnese tužbeni zahtjev. Što se tiče postupka administrativne likvidacije, Sud je utvrdio da vjerovnik može prijaviti svoju tražbinu u popis svih tražbina vjerovnika od prve obavijesti likvidatora kojom se utvrđuju nepodmirene obveze društva u stečaju. Dakle,

spor građanske naravi nastaje u trenutku kada vjerovnik podnese takav zahtjev.

Sud je stoga zaključio da je članak 6. stavak 1. primjenjiv u ovom predmetu. Postupak je započeo 4. srpnja 1985. godine, na dan kada je g. Cipolletta podnio zahtjev likvidatoru za priznanje njegove tražbine. Likvidacija imovine dužnika nije dovršena do 24. prosinca 2010. godine, kada je podnositelj podnio najnovije informacije Sudu. U to je vrijeme postupak je još bio u tijeku i trajao je gotovo 25 godina i šest mjeseci.

Premda je postupak likvidacije društva bio posebno složen, Vlada nije iznijela nikakav argument koji bi mogao opravdati ovoliko trajanje postupka. Sud je utvrdio da je razdoblje od

25 godina prekomjerno i da nije ispunilo uvjet "razumnog roka" iz članka 6. stavka 1. Konvencije, stoga je došlo do povrede navedenog članka.

Članak 13.

Sud je utvrdio da je, prema ustaljenoj domaćoj sudskoj praksi, mogućnost korištenja "Pinto" pravnog lijeka bila ograničena na osporavanje rješenja o otvaranju stečajnog postupka ili popisa utvrđenih tražbina, pa tako ne uključuje postupak koji vodi likvidator. Dakle, podnositelj nije bio dužan koristiti pravni lijek dostupan po Pinto zakonu, jer nije bio primjenjiv u ovome predmetu. Sud je stoga utvrdio da je došlo do povrede članka 13. zbog nedostatka pravnog lijeka u domaćem pravu kojim je podnositelj mogao tražiti svoje pravo da se su razumnom roku ispita njegov slučaj sukladno članku 6. stavku 1. Konvencije.

❖ **PRAVEDNA NAKNADA**

24.000 eura na ime neimovinske štete

2.500 eura na ime troškova i izdataka

KLJUČNE RIJEČI

- *pravo na suđenje u razumnom roku*
- *stečajni postupak*
- *administrativna likvidacija*
- *nedjelotvoran pravni lijek*

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

DRŽAVA NIJE BILA DUŽNA OSIGURATI PRISTUP SUDU PODNOSITELJU ZAHTJEVA RADI NAKNADE ŠTETE ZBOG MUČENJA KOJE SE DOGODILO IZVAN NJEZINOG TERITORIJA

NAÏT-LIMAN protiv ŠVICARSKE

*zahtjev br. 51357/07
presuda Velikog vijeća od 15. ožujka 2018.*

❖ ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, švicarski je državljanin tuniskog podrijetla. U travnju 1992. godine uhićen je u Italiji i odveden u Tunis gdje je bio mučen u prostorijama Ministarstva unutarnjih poslova po nalogu tadašnjeg ministra unutarnjih poslova A.K.. Nakon što je pobjegao iz Tunisa 1993. godine, vratio se u Švicarsku gdje mu je odobren politički azil. Godine 2001. bivši ministar unutarnjih poslova Tunisa nakratko je hospitaliziran u Švicarskoj. Doznajući za ovu informaciju, podnositelj je podnio kaznenu prijavu protiv njega kod glavnog javnog tužitelja ženevskog kantona. Međutim, glavni javni tužitelj ubrzo je obustavio postupak s obzirom da je optuženi A.K. napustio Švicarsku. Podnositelj je potom pokrenuo parnični postupak za naknadu štete pred prvostupanjskim sudom ženevskog kantona protiv Tunisa i A.K.. Ženevski je sud odbio tužbu kao neosnovanu zbog nedostatka teritorijalne nadležnosti i nadležnosti na osnovi "foruma nužnosti" (*forum necessitatis*) koja je u švicarskom pravu prihvaćena samo u predmetima koji su u dovoljnoj mjeri bili povezani sa Švicarskom. Savezni Vrhovni sud odbio je žalbu podnositelja uz obrazloženje da pri odlučivanju o dovoljnoj mjeri povezanosti predmeta sa Švicarskom, pojam predmet treba tumačiti u užem smislu kao „skup činjenica“. Drugim riječima, činjenice su te koje trebaju biti u dovoljnoj mjeri povezane sa Švicarskom, a ne osoba podnositelja zahtjeva. S obzirom da su se u konkretnom slučaju navodni događaji odvijali 1992. godine u Tunisu, te povezanosti nije bilo.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. Konvencije, podnositelj zahtjeva je prigovorio da su švicarski sudovi povrijedili njegovo pravo na pristup sudu jer su odbili ispitati osnovanost njegove tužbe za naknadu štete zbog mučenja podnesene protiv Tunisa i A.K..

Vijeće Suda je 21. lipnja 2016. godine donijelo presudu u kojoj je utvrdilo da nije bilo povrede članka 6. stavka 1. Konvencije. Sud je utvrdio da odluka švicarskih sudova o nenadležnosti za odlučivanje o građanskoj tužbi g. Naït-Limana, unatoč apsolutnoj zabrani mučenja prema međunarodnom pravu, nije povrijedila pravo podnositelja na pristup sudu, te je imala legitiman cilj i bila je razmjerna tom cilju.

Podnositeljev zahtjev da se slučaj uputi Velikom vijeću sukladno članku 43. Konvencije, prihvaćen je 28. studenoga 2016. godine.

❖ ODLUKA VELIKOG VIJEĆA

Sud je utvrdio da je članak 6. Konvencije u ovom slučaju bio primjenjiv jer se radilo o sporu koji se odnosi na "prava i obveze" građanske naravi priznate u domaćem pravu. Naime, pored članka 41. švicarskog zakona o obveznim odnosima, koji je priznao opće načelo građanske odgovornosti za nezakonite radnje, članak 14. Konvencije Ujedinjenih naroda protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja iz 1984. godine (na snazi u Švicarskoj od 26. lipnja 1987.) zajamčio je žrtvama mučenja pravo na dobivanje pravedne i odgovarajuće naknade. Tužena država zapravo nije osporila postojanje takvog prava, već njegovu izvanteritorijalnu primjenu. S obzirom na to da se spor može odnositi ne samo na postojanje prava već i na opseg i način njegovog ostvarivanja, prema mišljenju Suda, pitanje mjesne nadležnosti nije bilo presudno za primjenjivost članka 6. Konvencije.

Sud je utvrdio nekoliko legitimnih ciljeva koji su opravdali ograničavanje prava na pristup sudu u interesu dobrog sudovanja i održavanja učinkovitosti domaćih pravosudnih odluka: (i) problemi u prikupljanju i procjeni dokaza, (ii) poteškoće vezane uz izvršenje presuda, (iii) rizik od biranja najpovoljnijeg suda (*forum shopping*) te rizik od privlačenja sličnih tužbi koje bi mogle stvoriti prekomjerno opterećenje domaćim sudovima i (iv) potencijalne diplomatske poteškoće.

S obzirom na razmjernost ograničenja prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu, Sud je ponovio da država uživa određenu slobodu procjene u reguliranju tog prava, opseg koje je, između ostalog, ovisio o mjerodavnom međunarodnom pravu u tom području. S tim u vezi, Sud je istaknuo da je Konvencija međunarodni ugovor koji se tumači u skladu s odgovarajućim normama i načelima međunarodnoga prava, a posebice u svjetlu Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969. ("Bečka konvencija"). Stoga Sud nije nikada razmatrao odredbe Konvencije kao jedini referentni okvir za tumačenje prava i sloboda sadržanih u njoj. Naprotiv, treba voditi računa, kako je navedeno u članku 31. stavku 3. c) Bečke konvencije, "o svakom mjerodavnom pravilu međunarodnog prava primjenjivom na odnose između stranaka", a osobito o pravilima o međunarodnoj zaštiti (vidi, na primjer [Neulinger i Shuruk protiv Švicarske](#) [VV], br. 41615/07, § 131, ESLJP 2010; [Nada protiv Švicarske](#) [VV], br. 10593 / 08, § 169, ESLJP 2012; i [Magyar Helsinki Bizottság protiv Mađarske](#) [VV], br. 18030/11, § 138, ESLJP 2016).

Sud je istaknuo dva pojma međunarodnog prava koji su relevantni za ovaj predmet: univerzalna nadležnost i forum nužnosti.

Univerzalna nadležnost odnosi se na nedostatak potrebne veze između nadležnosti sudova neke države i "slučaja" odnosno sporne situacije. U svom apsolutnom obliku, univerzalna nadležnost sastoji se u nepostojanju bilo kojeg povezujućeg faktora *ratione personae* ili *ratione loci* s državom foruma. Sud je najprije morao ispitati je li Švicarska bila dužna priznati univerzalnu nadležnost u građanskim stvarima za djela mučenja na temelju međunarodnih običaja ili međunarodnih ugovora. Iz komparativne pravne studije koju je proveo Sud proizašlo je da od 39 ispitanih europskih država samo Nizozemska priznaje univerzalnu nadležnost u građanskim stvarima za djela mučenja, a izvan Europe samo Sjedinjene Američke Države i Kanada, i to pod uvjetom da je tužitelj mogao dokazati da je mučenje bilo u kontekstu terorističkog čina. Sud je zaključio da, iako se

Odsutnost obvezujuće norme međunarodnog prava ostavila je švicarskim vlastima široku slobodu procjene, koju zakonodavstvo i sudovi nisu prekoračili. Nije bilo proizvoljnih ili očigledno nerazumnih elemenata u interpretaciji relevantnih zakonskih odredaba od strane Saveznog Vrhovnog suda, stoga nije bilo povrede prava na pristup sudu u smislu članka 6. Konvencije.

praksa država razvija, rasprostranjenost univerzalne nadležnosti u građanskim stvarima još uvijek nije dovoljna za nastanak, a još manje ujednačenost, međunarodnih običaja koji bi obvezali švicarske sudove da utvrde nadležnost za ispitivanje takvih predmeta. Trenutno ne postoje ni međunarodni ugovori koji priznaju univerzalnu nadležnost u građanskim stvarima za djela mučenja. Konvencija protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja predviđa takvu nadležnost u kaznenim stvarima (članak 15.), ali je nejasna u pogledu postojanja takve nadležnosti u građanskim stvarima (članak 14.). Sud je dakle utvrdio da međunarodno pravo nije obvezalo švicarske vlasti da otvore svoje sudove g. Naït-Limanu na temelju univerzalne nadležnosti u građanskim stvarima za djela mučenja.

Sud je potom trebao utvrditi jesu li švicarske vlasti bile dužne g. Naït-Limanu osigurati forum nužnosti kako bi se razmotrio njegov zahtjev za naknadu štete u odnosu na navodnu štetu pretrpljenu zbog mučenja. Forum nužnosti odnosi se na teritorijalnu nadležnost koju su preuzeli građanski sudovi države koji inače nisu nadležni za ispitivanje predmeta u skladu s općim ili posebnim propisima o nadležnosti po pravu te države, jer je postupak u inozemstvu nemoguć ili prekomjerno i nerazumno težak u zakonu ili u praksi. Iz studije koju je provelo Veliko vijeće proizašlo je da od 40 država, 28 europskih država ne priznaje forum nužnosti. U svim državama koje su priznaju forum nužnosti, isti se primijenjuje samo iznimno i u slučaju ispunjenja dva kumulativna uvjeta: nepostojanje drugog foruma i postojanje dovoljne veze između predmeta i države koja je preuzela nadležnost. S obzirom na to, moglo se zaključiti da nema međunarodnih običaja niti ugovora koji bi obvezali države da osiguraju forum nužnosti.

Odsutnost obvezujuće norme međunarodnog prava ostavila je švicarskim vlastima široku slobodu procjene, koju zakonodavstvo i sudovi nisu prekoračili. Nije bilo proizvoljnih ili

očigledno nerazumnih elemenata u interpretaciji relevantnih zakonskih odredaba od strane Saveznog Vrhovnog suda, stoga nije bilo povrede prava na pristup sudu u smislu članka 6. Konvencije.

Sud je ponovio da ovaj zaključak ne dovodi u pitanje široki konsenzus unutar međunarodne zajednice o postojanju prava žrtava mučenja na primjerenu i djelotvornu naknadu, niti činjenicu da se države ohrabruju da priznaju to pravo dajući svojim sudovima nadležnost da ispituju zahtjeve za naknadu štete zbog mučenja, uključujući i one koji su se dogodili izvan njihovih zemljopisnih granica. U tom pogledu, pohvalni su naponi država da omoguće učinkovit pristup sudu za one koji traže naknadu štete zbog mučenja. Međutim, država koja je uspostavila forum nužnosti može uvjetovati njegovo priznanje postojanjem određenih povezujućih čimbenika s tom državom koje će ona sama odrediti u skladu s međunarodnim pravom, ne prekoračujući pri tome dopuštenu slobodu procjene prema Konvenciji.

S obzirom na dinamičnu prirodu ovog područja, Sud nije isključio mogućnost razvoja prakse u budućnosti. U skladu s tim, Sud je pozvao države stranke Konvencije da u svojim pravnim porecima uzmu u obzir sve okolnosti koje olakšavaju učinkovitu provedbu prava na naknadu štete zbog mučenja, pažljivo ocjenjujući svaki zahtjev kako bi se identificirali elementi koji bi obvezali sudove da preuzmu nadležnost za ispitivanje.

KLJUČNE RIJEČI

- *pravo na pristup sudu*
- *naknada štete zbog mučenja*
- *univerzalna nadležnost u građanskim stvarima*
- *forum nužnosti*

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA

ČLANAK 8.

1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI – ODBIJANJE ZAHTJEVA PODNOSITELJICE ZA OSLOBOĐENJEM OD POHAĐANJA NASTAVE SPOLNOG ODGOJA BILO JE OPRAVDANO LEGITIMNIM CILJEVIMA

A.R. I L.R. protiv ŠVICARSKE

*zahtjev br. 22338/15
odluka od 19. prosinca 2017.²*

❖ **ČINJENICE**

Podnositeljica zahtjeva, A.R. i njezina kćer L.R. švicarske su državljanke i žive u Baselu. U kolovozu 2011. godine prva podnositeljica podnijela je zahtjev osnovnoj školi koju je pohađala druga podnositeljica, tada u dobi od 7 godina, da se njezina kćer oslobodi od pohađanja nastave spolnog odgoja. U zahtjevu je navela kako bi sudjelovanje druge podnositeljice na takvoj nastavi bilo u suprotnosti s njezinim temeljnim pravima zajamčenim švicarskim Ustavom. Ravnatelj osnovne škole odbacio je ovaj zahtjev odlukom od 27. rujna 2011. godine. Podnositeljice su podnijele žalbu Odjelu za Obrazovanje koji je odlukom od 3. srpnja 2012. godine istu odbacio. Nakon toga podnositeljice su pokrenule postupak pred Upravnim sudom u Baselu zahtijevajući poništenje odluke. Navedeni sud je presudom od 14. kolovoza 2013. godine odbio njihovu žalbu uz obrazloženje kako druga podnositeljica nikada nije pohađala nastavu spolnog odgoja, te da je spor nastao samo zbog puke mogućnosti pohađanja takve nastave. Federalni sud je presudom od 15. studenog 2014. godine odbio žalbu podnositeljica, navodeći da spolni odgoj u školama nije bio sustavan ni obavezan, nego je bio dostupan samo kao odgovor na eventualna pitanja djece.

² Odluka je objavljena u Priopćenju za javnost od 18. siječnja 2018.

❖ PRIGOVORI

Podnositeljice zahtjeva tvrdile su da nisu bile protiv spolnog odgoja u državnim školama općenito, nego su samo preispitivale njegovu svrhovitost u vrtićima i nižim razredima osnovne škole. Pozivajući se na članak 8. stavak 1. i članak 9. stavak 1. u vezi s člankom 14. Konvencije podnositeljice su prigovorile da je došlo do neopravdanog miješanja u njihovo pravo na privatni i obiteljski život te pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi te do kršenja zabrane diskriminacije.

❖ ODLUKA SUDA

Glede statusa žrtve podnositeljica zahtjeva, Sud je najprije utvrdio da je, sukladno čl. 34. Konvencije, zahtjev očigledno neosnovan u odnosu na drugu podnositeljicu jer ista sve do završetka drugog razreda osnove škole uopće nije pohađala nastavu spolnog odgoja.

Sud je utvrdio da je nastava spolnog odgoja u školama bila dopunske prirode, što proizlazi iz činjenice da spolni odgoj nije bio sustavan te su se učitelji morali ograničiti isključivo na reagiranje na dječja pitanja i postupke.

Nadalje, Sud je utvrdio kako je jedan od ciljeva spolnog odgoja prevencija seksualnog nasilja i eksploatacije, kao ozbiljne prijetnje tjelesnom i mentalnom zdravlju djece, od čega djeca moraju biti zaštićena u svakoj dobi. Također je naglasio kako je jedan od ciljeva školskog obrazovanja pripremiti djecu za društvenu stvarnost, zbog čega je spolni odgoj djece opravdan već u vrtiću i nižim razredima

osnovne škole. Sud je stoga utvrdio da je spolni odgoj u školama kantona Basel-Urban bio opravdan legitimnim ciljevima.

Što se tiče proporcionalnosti takve mjere, odnosno odbijanja zahtjeva podnositeljice da se njezina kćer izuzme od takve nastave, Sud je primijetio kako su nacionalne vlasti priznale da je pravo roditelja da brinu o spolnom odgoju svoje djece najvažnije kod takvog odgoja. Štoviše, Sud je utvrdio da je nastava spolnog odgoja u školama bila dopunske prirode, što proizlazi iz činjenice da spolni odgoj nije bio sustavan te su se učitelji morali ograničiti isključivo na „reagiranje na dječja pitanja i postupke“ u skladu s uputom iz 2011. godine.

Sud je zaključio da švicarske vlasti nisu prekoračile slobodu procjene koju imaju sukladno Konvenciji, stoga je zahtjev podnositeljica odbačen kao očigledno neosnovan.

U odnosu na članak 9. Konvencije, Sud je odbacio zahtjev jer podnositeljica nije potkrijepila dovoljno dokaza da je došlo do povrede navedenog članka. Zahtjev je odbačen i u odnosu na

članak 14. Konvencije jer podnositeljica nije iskoristila sve domaće pravne lijekove, odnosno nije podnijela tužbu radi diskriminacije Federalnom sudu.

KLJUČNE RIJEČI

- *pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života*
- *sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi*
- *spolni odgoj u školama*
- *diskriminacija*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

**ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - RAZOTKRIVANJE PODNOSITELJA KAO SURADNIKA
SIGURNOSNIH SLUŽBI BIVŠEG KOMUNISTIČKOG REŽIMA BILO JE NUŽNO U
DEMOKRATSKOM DRUŠTVU**

ANCHEV protiv BUGARSKE

*zahtjevi br. 38334/08 i 68242/16
odluka od 5. prosinca 2017.³*

❖ **ČINJENICE**

Podnositelj zahtjeva, Haralambi Borisov Anchev, bugarski je državljanin i odvjetnik po zanimanju. Devedesetih godina prošlog stoljeća obnašao je različite javne funkcije, uključujući funkciju ministra pravosuđa i zamjenika predsjednika vlade. Osim toga, bio je član Vrhovnog Vijeća Odvjetničke komore te član uprave privatnog trgovačkog društva koje je kupilo državnu imovinu. Nedugo nakon pada komunističkog režima potkraj 1989. godine, bugarska je vlada odlučila zatvoriti sigurnosno obavještajnu službu koja je djelovala za vrijeme navedenog režima. Nakon dugotrajnih političkih i pravnih previranja, 2006. godine donesen je Zakonu o pristupu i objavljivanju dokumenata te razotkrivanju pripadnosti bugarskih državljana državnoj sigurnosnoj i obavještajnoj službi Bugarske narodne armije. Na temelju ovog zakona, svatko tko je obnašao određenu javnu dužnost ili bio uključen u određenu javnu djelatnost u bilo kojem trenutku od 10. studenoga 1989. godine, odnosno od pada komunističkog režima u Bugarskoj, bio je podvrgnut provjeri radi utvrđivanja povezanosti s bivšim sigurnosnim službama i razotkriven u slučaju postojanja takve povezanosti. Navedene provjere i razotkrivanje provodila je posebna Komisija izabrana od strane zakonodavnog tijela na temelju informacija sadržanih u evidencijama bivših sigurnosnih službi. Komisija je provela tri istrage nad podnositeljem, te je na temelju pronađenih isprava utvrdila da je podnositelj u razdoblju od 1982. do 1990. godine, bio povezan s odjelom bivše sigurnosne službe koji se bavio prikupljanjem i analizom podataka. Komisija je ovu odluku objavila na svojoj web stranici. Nakon toga, podnositelj je napisao članak u dnevnim novinama opovrgavajući da je bio suradnik sigurnosne službe, i ističući kako su sigurnosne službe često unosile lažne podatke u isprave s ciljem ispunjavanja kvota za zapošljavanje ili zbog drugih, skrivenih motiva. Podnositelj je zatražio i sudsko preispitivanje odluka Komisije. Domaći sudovi su utvrdili da Komisija nije dužna provjeravati istinitost podataka u zapisima, nego ih jednostavno mora zabilježiti i javno objaviti, bez diskrecijske ocjene predmeta. Uloga Komisije ograničena je na dokumentiranje pronađenih činjenica i njezine su odluke isključivo deklaratorne. To je stoga što cilj Zakona iz 2006. nije sankcioniranje ili lustracija članova osoblja i suradnika bivših sigurnosnih službi, već objavljivanje informacija pronađenih u zapisima bivših sigurnosnih službi koje se tiču osoba uključenih u javne djelatnosti, s ciljem vraćanja povjerenja javnosti i sprječavanja

³ Odluka je objavljena u Priopćenju za javnost od 11. siječnja 2018.

ucjenjivanja. U svojoj odluci od 26. ožujka 2012. Ustavni sud je proglasio Zakon iz 2006. godine ustavnim.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 8., 6. i 13. Konvencije, podnositelj je prigovorio da su ga odluke, kojima je razotkriven kao suradnik sigurnosnih službi, stigmatizirale i povrijedile njegovo pravo na privatni i društveni život. Tvrdio je da su navedene odluke donesene bez procjene vjerodostojnosti zapisa i bez utvrđivanja njegove konkretne uloge u radu navedenih službi, čime je pitanje je li doista surađivao sa sigurnosnim službama, ostalo otvoreno. Također je prigovorio da nije imao djelotvoran pristup sudu i da je postupak sudskog preispitivanja odluka bio nepošten.

❖ ODLUKA SUDA

Sud je najprije utvrdio da je ograničenje podnositeljevog prava na privatni život bilo u skladu s legitimnim ciljem zaštite javne sigurnosti, sprječavanja nereda te zaštite prava i sloboda drugih, te sa Zakonom iz 2006. koji je jasno propisao okolnosti pod kojima određena osoba može biti provjerena i razotkrivena.

U odnosu na pitanje je li navedeno ograničenje bilo nužno u demokratskom društvu, Sud je raspravljao jesu li usvajanjem ovakvog sustava razotkrivanja, bugarske vlasti djelovale u okviru svoje granice procjene. Ta je granica bila široka u ovome predmetu, kako zbog toga što su države članice koje su izašle iz nedemokratskih režima općenito morale imati široku slobodu procjene pri odabiru načina suočavanja s nasljeđem navedenih režima, tako i zbog toga što je bugarski Zakon iz 2006. godine izglasan nakon dugotrajne rasprave o toj temi i uz višestranačku potporu. Ustavni sud Bugarske je ispitao ravnotežu između sukobljenih interesa te usklađenost navedenog Zakona s načelima koja proizlaze iz sudske prakse Europskog suda, te ga je 2012. godine proglasio ustavnim. Sud je prihvatio da je takav sustav razotkrivanja imao za cilj poboljšati transparentnost javnog života i unaprijediti povjerenje u nove demokratske institucije nakon pada komunističkog režima.

Granica procjene je bila široka u ovome predmetu, kako zbog toga što su države članice koje su izašle iz nedemokratskih režima općenito morale imati široku slobodu procjene pri odabiru načina suočavanja s nasljeđem navedenih režima, tako i zbog toga što je bugarski Zakon iz 2006. godine izglasan nakon dugotrajne rasprave o toj temi i uz višestranačku potporu.

Odabrani način razotkrivanja suradnika bivših sigurnosnih službi, prema mišljenju Suda, bio je u okviru granica slobode procjene koju je imala Bugarska. Zakon je obuhvatio samo one koji su zauzeli važne funkcije u javnom životu nakon pada komunističkog režima. Osim toga, odluke Komisije bile su deklaratorne naravi i nisu uključivale sankcije ili pravne posljedice, a osobe koje su bile razotkrivene na takav način nisu bile podvrgnute društvenoj stigmi. Naime, veliki broj javnih osoba razotkriven je u razdoblju od 2007. bez ozbiljnijih društvenih, pravnih i financijskih posljedica. I podnositelj je nakon razotkrivanja ostao uključen u poslovni i javni život.

Postupak razotkrivanja bio je strogo ograničen i osiguran brojnim zaštitnim mehanizmima protiv arbitrarnosti ili zlouporabe. Postupak je povjeren posebno nezavisnoj Komisiji, čiji su članovi bili odabrani od strane zakonodavnog tijela i čije su odluke bile podložne sudskoj kontroli na dvije razine nadležnosti.

Zakon je obuhvatio samo one osobe koje su zauzeli važne funkcije u javnom životu nakon pada komunističkog režima. Osim toga, odluke Komisije bile su deklaratorne naravi i nisu uključivale sankcije ili pravne posljedice, a osobe koje su bile razotkrivene na takav način nisu bile podvrgnute društvenoj stigmi.

Premda bugarski pristup nije omogućio pojedinačnu procjenu dokaza za svaku osobu čije se ime pojavljivalo u zapisima sigurnosne službe, Sud je utvrdio da je to bilo opravdano. Naime, većina dokumenata bivših sigurnosnih službi bila je nepovratno uništena, stoga je Zakonom iz 2006. predviđeno razotkrivanje svakoga čije se ime pojavljivalo u sačuvanim zapisima čak i ako nije bilo nikakvih drugih dokumenata koji bi dokazali suradnju te osobe sa sigurnosnim službama. U protivnom, suradnici o kojima su zapisi ostali neuništeni bili bi neopravdano podvrgnuti nepovoljnijem postupanju.

Nadalje, za razliku od drugih bivših komunističkih zemalja Istočne Europe, od kojih su se neke opredijelile za lustraciju, a druge za oduzimanje glasačkih prava, bugarski sustav razotkrivanja nije podrazumijevao moralnu osudu. Bugarski su sudovi izričito naglasili da razotkrivanje ne znači službenu potvrdu suradnje, nego samo objavu preostalih, neuništenih zapisa bivših sigurnosnih službi.

Sud je na kraju utvrdio da je podnositelj odmah nakon razotkrivanja njegove povezanosti sa sigurnosnim službama, imao mogućnost uvida u objavljene zapise, a zatim i javnog osporavanja njihove vjerodostojnosti u medijima.

Slijedom navedenog, bugarske vlasti nisu prekoračile granicu procjene pri odabiru načina suočavanja s nasljeđem bivših komunističkih režima. Da su pribjegle mjerama poput

lustracije ili ograničenja prava glasa, što predstavlja veći stupanj miješanja u privatni život pojedinaca, zaključak je mogao biti drugačiji.

Glede ostalih podnositeljevih prigovora koji se tiču povrede prava na djelotvoran pravni lijek i povrede prava na pristup sudu, Sud je utvrdio da je način na koji su domaći sudovi ispitali podnositeljeve prigovore u danim okolnostima bio dovoljno učinkovit te nije povrijeđen zahtjev iz članka 6. st. 1. Konvencije.

Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da je razotkrivanje podnositeljeve povezanosti sa bivšim sigurnosnim službama bilo „nužno u demokratskom društvu“, te je odbacio zahtjev podnositelja kao očigledno neosnovan.

KLJUČNE RIJEČI

- *pravo na privatni život*
- *suočavanje s nasljeđem bivših komunističkih režima*
- *lustracija*
- *razotkrivanje suradnika sigurnosnih službi*
- *sloboda procjene država članica*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

SLOBODA IZRAŽAVANJA

ČLANAK 10.

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - KAŽNJAVANJE PODNOSITELJA ZAHTJEVA RADI NEPOŠTIVANJA SUDA NE PREDSTAVLJA POVREDU PRAVA NA SLOBODU IZRAŽAVANJA

MESLOT protiv FRANCUSKE

*zahtjev br. 50538/12
odluka od 9. siječnja 2018. godine*

❖ ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, bio je član parlamenta u francuskom departmanu Territoire de Belfort do 2017. godine. U lipnju 2007. godine, na javnom skupu održanom tijekom predizborne kampanje, podnositelj je, između ostalog, izjavio da nema poštovanja ni prema javnom tužitelju L. ni prema sucu D.: "*koji su se pretvorili u političke komesare, prekoračili svoju nadležnost i okaljali ugled pravosuđa. Radije se bore protiv desničarskih zastupnika nego protiv razbojnika. Zato ću ja te ljude premjestiti, odvesti ih iz Territoire de Belfort, jer im se ne može vjerovati. Jeste li čuli najnovije vijesti? Uhićena su dvojica naoružanih razbojnika ... i znate što je sudac D. prvo učinio? ... Oslobodio ih je ... Dosta nam je ... ljevičarskih sudaca koji se protive volji naroda i ometaju rad policije*". Ovu je izjavu prenijela radio stanica Radio France Bleu Belfort, a djelomično i dnevne novine *Le Pays*. Podnositelj zahtjeva osuđen je za nepoštivanje suda te mu je naloženo da plati novčanu kaznu u iznosu od 700 eura (EUR), iznos od 1 eura sucu D. na ime naknade štete, te iznos od 3.588 eura na ime troškova. Žalbeni

sud u Dijonu potvrdio je navedenu presudu i povećao iznos novčane kazne na 1.000 eura, a iznos troškova na 5.023,20 eura. Kasacijski sud odbacio je podnositeljevu žalbu.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelj zahtjeva prigovorio je da su domaće vlasti povrijedile njegovo pravo na slobodu izražavanja.

❖ ODLUKA SUDA

Sud je zaključio da izricanje kazne podnositelju zbog nepoštivanja suda predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja, koje je bilo u skladu sa zakonom. Navedena je osuda imala legitimni cilj zaštite ugleda ili prava drugih, u ovom slučaju suca D., te zaštite autoriteta i nepristranosti sudstva.

Sud je ponajprije istaknuo da članak 10. stavak 2. nije ostavio puno prostora za ograničenje slobode izražavanja u sferi političkog diskursa. U konkretnom slučaju, osoba kojoj su sporne primjedbe upućene bila je sudac, a granice prihvatljive kritike bile su šire u odnosu na suce u obavljanju njihovih službenih dužnosti nego u odnosu na obične pojedince, osim ako su napadi u pitanju izrazito štetni i neosnovani.

Unatoč političkom kontekstu, Sud je utvrdio da su izjave i komentari podnositelja bili prijevorni i objektivno nepotrebni u svrhu informiranja javnosti te su predstavljali osobni napad na suca D. više nego bilo kakvu argumentiranu kritiku. Spornim izjavama podnositelj je narušio povjerenje javnosti u neovisnost i autoritet pravosuđa te integritet sudova

Domaći žalbeni sud je istaknuo kako sporne podnositeljeve izjave nisu bile usmjerene samo na kritiku lokalnog pravosudnog sustava, nego su predstavljale osobni napad na suca te su dovele u pitanje neovisnost sudstva. Sud je prihvatio ovo obrazloženje domaćeg žalbenog suda, koje je kasnije potvrdio i Kasacijski sud. Dakle, unatoč političkom kontekstu, gdje je vrijeđanje često bilo na osobnoj razini, Sud je utvrdio da su izjave i komentari podnositelja, koji su od strane javnosti mogli biti shvaćeni kao pouzdani i vjerodostojni, bili prijevorni i objektivno nepotrebni u svrhu informiranja javnosti te su predstavljali osobni napad na suca D. više nego bilo kakvu argumentiranu kritiku. Spornim izjavama podnositelj je

narušio povjerenje javnosti u neovisnost i autoritet pravosuđa te integritet sudova.

Nadalje, Sud je primijetio da izjave nisu imale odgovarajuću činjeničnu podlogu. S jedne strane informacija o puštanju na slobodu dva naoružana razbojnika bile je pogrešna, budući da

sudac D. nije donio takvu odluku. S druge strane, ostali komentari, koji su se mogli okarakterizirati kao vrijednosni sudovi više nego kao činjenice, temeljili su se isključivo na podnositeljevom osobnom animozitetu prema tom sucu. Činjenica je da g. Meslot ni u jednom trenutku svoje tvrdnje nije potkrijepio argumentima niti je javnosti pružio dokaze da je sudac donio odluke nespojive s njegovim profesionalnim etičkim obvezama.

Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da novčana kazna u iznosu od 1.000 eura nije bila prekomjerna niti je imala negativan utjecaj na slobodu izražavanja. Osim toga, navedena kazna nije utjecala na političku karijeru gospodina Meslota, budući da je isti ponovno izabran za zastupnika u parlamentu 2007. i 2012. godine. Stoga je Sud utvrdio da je zahtjev nedopušten i odbacio ga kao očigledno neosnovan.

KLJUČNE RIJEČI

- *sloboda kretanja*
- *boravak stranaca*
- *načelo ravnopravnosti*
- *parkiranje kamp-prikolica na javnim mjestima*
- *etnička skupina Putnici*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

**ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - OSUĐIVANJE PODNOSITELJA
ZAHTJEVA RADI UVREDLJIVIH OBJAVA NA INTERNETU NE
PREDSTAVLJA POVREDU PRAVA NA SLOBODU IZRAŽAVANJA**

SMAJIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

*zahtjev br. 48657/16
odluka od 16. siječnja 2018. godine*

❖ **ČINJENICE**

Podnositelj zahtjeva, Abedin Smajić, odvjetnik je i živi u Distriktu Brčko (Bosna i Hercegovina). Zbog određenih objava na Internetu, podnositelj je 2012. godine proglašen krivim za poticanje na nacionalnu, rasnu i vjersku mržnju, neslaganje ili netoleranciju te mu je izrečena jednogodišnja uvjetna kazna zatvora. Zaplijenjena su i njegova osobna i prijenosna računala. Niži sudovi su utvrdili da su izrazi koje je podnositelj koristio vrijeđali pripadnike etničke skupine, posebice izrazi poput "smrdljivog Božića", "riješite se opasnosti iza leđa", "središte grada treba polagano očistiti" i "Srbi koji su došli iz raznih rupa". Zaključili su da sadržaj ovih internetskih objava, čak i da su bile hipotetske, nije bio izraz slobode govora i mišljenja o aktualnim pitanjima od općeg interesa, kao što je tvrdio podnositelj, nego vrlo neprimjeren oblik dijaloga koji zagovara određenu vrstu ponašanja prema etničkim skupinama. Ovo obrazloženje nižih sudova u konačnici je podržao Ustavni sud 2016. godine, odbacivši tužbu podnositelja kao očigledno neosnovanu. Glede podnositeljevih prigovora koji su se ticali pravednosti postupka protiv njega, to jest navodne nemogućnosti pristupa odvjetniku tijekom njegovog prvog ispitivanja u 2010. godini, utvrđeno je da podnositeljevo pravo na pravnu pomoć nije bilo ograničeno jer je podnositelj bio obaviješten o svojim pravima te je potpisao obrazac u kojem je pisalo da ne traži pravnu pomoć. Osim toga, njegovo ispitivanje nije rezultiralo nikakvim specifičnim inkriminirajućim dokazima protiv njega. Što se tiče podnositeljevog prigovora da su nacionalni sudovi arbitrarno primijenili mjerodavno domaće pravo, Ustavni je sud utvrdio da su niži sudovi ispravno primijenili postupovno i materijalno pravo te su donijeli dobro obrazložene i detaljne odluke.

❖ **PRIGOVORI**

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. i 3. (c) Konvencije, podnositelj je prigovorio da mu je nakon uhićenja i tijekom prvog ispitivanja 2010. godine bio uskraćen pristup odvjetniku. Također je prigovorio da su nacionalni sudovi arbitrarno primijenili mjerodavni domaći zakon te da je osuđen zbog izražavanja svojega mišljenja o pitanju od javnog interesa, zbog čega je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

❖ ODLUKA SUDA

Članak 6.

Sud je prije svega ponovio da, sukladno članku 6. Konvencije, osumnjičenik ima pravo na branitelja od prvog ispitivanja, osim ako postoje uvjerljivi razlozi koji opravdavanju ograničenje navedenog prava. Osumnjičenik se može odreći tog svog prava izričito ili prešutno s time da navedeno odricanje mora biti nedvosmisleno i ne smije biti u suprotnosti s bilo kojim važnim javnim interesom. U konkretnom slučaju podnositelj je prigovorio da je u ožujku 2010. godine ispitivan bez prisustva odvjetnika. Tvrdio je da je njegov odvjetnik, nazvao policijsku postaju prije ispitivanja i tražio podnositelja, ali je obaviješten kako se on ne nalazi u policijskoj postaji. Sud je utvrdio da je podnositelj bio upoznat sa svojim pravima, te je potpisao obrazac u kojem je stajalo da se odriče prava na pravnu pomoć. Iz spisa predmeta proizlazi kako g. Smajić nije tražio da njegov odvjetnik ili bilo koji drugi odvjetnik bude prisutan ispitivanju, stoga se podnositelj, koji je i sam bio odvjetnik, nedvojbeno odrekao prava na pravnu pomoć.

Članak 10.

Glede podnositeljevih tvrdnji da su domaći sudovi arbitrarno primijenili mjerodavno domaće pravo, Sud je ponovio kako njegov zadatak nije baviti se navodnim pogreškama u primjeni zakona ili utvrđivanju činjenica koje su počinili nacionalni sudovi, osim u onoj mjeri u kojoj su mogli povrijediti prava i slobode zaštićene Konvencijom. Sud je također naglasio kako ne može postupati kao sud četvrte instance te je prvenstveno na nacionalnim sudovima da provedu dokazni postupak u skladu sa svojim nacionalnim zakonima. Dakle, Sud nije našao razloga da dovode u pitanje odluke domaćih sudova te se složio s obrazloženjem Ustavnog suda koji je utvrdio da su niži sudovi ispravno primijenili postupovno i materijalno pravo te su donijeli dobro obrazložene i detaljne odluke.

Premda su navedene objave napisane u hipotetskom obliku, njihov je sadržaj dotaknuo osjetljivo pitanje odnosa između etničkih skupina u postratnoj BiH te je predstavljao vrlo uvredljiv i neprihvatljiv oblik dijaloga koji zagovara određeno ponašanje prema etničkoj skupini.

Nadalje, Sud je utvrdio kako osuda podnositelja predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Navedeno je miješanje bilo propisano zakonom i imalo je legitiman cilj propisan stavkom 2. članka 10. Konvencije – zaštita ugleda i prava drugih. Sud je naglasio kako je sloboda izražavanja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i ona uključuje ne samo informacije i ideje koje su „prihvatljive i pristojne“ nego i one koje su uvredljive, šokantne ili uznemirujuće s obzirom da to zahtijevaju načela pluralizma, tolerancije i slobodoumlja, bez kojih ne postoji demokratsko društvo. U konkretnom slučaju Sud je utvrdio

da je podnositelj objavio niz postova na internetskom forumu u kojima je opisivao vojnu akciju koja bi se trebala provesti protiv srpskih sela i srpskih četvrti u Distriktu Brčko u

slučaju izbijanja rata zbog odcjepljenja Republike Srpske. Premda su navedene objave napisane u hipotetskom obliku, njihov je sadržaj dotaknuo osjetljivo pitanje odnosa između etničkih skupina u postratnoj BiH te je predstavljao vrlo uvredljiv i neprihvatljiv oblik dijaloga koji zagovara određeno ponašanje prema etničkoj skupini. Sud je ponovio da je prvenstveno na domaćim vlastima ispitivanje i utvrđivanje činjenica te primjena domaćeg prava. Domaći su sudovi ispitali sve relevantne činjenice detaljno i u skladu s načelima iz članka 10. Konvencije te su dali uvjerljive i dostatne razloge za osudu podnositelja. Na kraju, Sud je zaključio da uvjetna kazna zatvora u trajanju od jedne godine izrečena podnositelju za kazneno djelo za koje je propisana maksimalna kazna zatvora u trajanju od pet godina, nije bila nerazmjerna.

Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da je zahtjev podnositelja očigledno neosnovan te ga je odbacio kao nedopušten sukladno članku 35. stavku 3.a) i 4. Konvencije.

KLJUČNE RIJEČI

- *sloboda izražavanja*
- *objave na Internetu*
- *poticanje na nacionalnu, rasnu i vjersku mržnju*
- *pravo na branitelja*
- *arbitrarna primjena mjerodavnog domaćeg prava*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

KAŽNJAVANJE PODNOSITELJA ZAHTJEVA RADI SPALJIVANJA FOTOGRAFIJE KRALJEVSKOG PARA PREDSTAVLJA POVREDU PRAVA NA SLOBODU IZRAŽAVANJA

STERN TAULATS I ROURA CAPELLERA protiv ŠPANJOLSKE

zahtjev br. 51168/15
presuda od 13. ožujka 2018. godine

❖ ČINJENICE

U rujnu 2007. godine, dok je španjolski kralj bio u službenom posjetu Gironi, organiziran je javni prosvjed na kojem su podnositelji zahtjeva zapalili veliku fotografiju kraljevskog para koji su postavili naopako. Nakon toga, osuđeni su na kaznu zatvora u trajanju od 15 mjeseci zbog vrijeđanja Krune. Sud je naknadno zamijenio tu kaznu zatvora s novčanom kaznom od 2.700 eura, ali je presudio da će, u slučaju neplaćanja novčane kazne u cijelosti ili djelomično, podnositelji zahtjeva morati izdržati kaznu zatvora. Tu je presudu potvrdio Nacionalni sud (*Audiencia Nacional*) 5. prosinca 2008. godine. Kada je presuda postala pravomoćna, podnositelji zahtjeva platili su novčanu kaznu. Međutim, podnijeli su ustavnu tužbu (*amparo*) Ustavnom sudu koji je zaključio da je djelo koje im je stavljeno na teret, premašilo djelokrug slobode izražavanja i mišljenja, s obzirom da su podnositelji zahtjeva bili krivi za poticanje na mržnju i nasilje protiv kralja i monarhije.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelji zahtjeva prigovorili su da je presuda kojom su proglašeni krivim za vrijeđanje Krune predstavljala neopravdano miješanje u njihovo pravo na slobodu izražavanja.

❖ OCJENA SUDA

Sud je utvrdio da je osuda podnositelja zahtjeva predstavljala miješanje u njihovo pravo na slobodu izražavanja, da je miješanje bilo u skladu sa zakonom i da je imalo legitiman cilj, a to je zaštita ugleda ili prava drugih. Što se tiče njezine razmjernosti i nužnosti u demokratskom društvu, Sud je istaknuo sljedeće:

Prije svega, čin podnositelja zahtjeva bio je politička kritika monarhije kao institucije općenito, a osobito Kraljevine Španjolske. Sporni "scenski događaj" bio je dio javnog prosvjeda na kojem se raspravljalo o pitanjima javnog interesa, to jest neovisnosti Katalonije, monarhijskom uređenju države i kralju kao simbolu španjolske nacije. Dakle, navedeni čin nije bio osobni napad na kralja Španjolske usmjeren na vrijeđanje i omalovažavanje njega kao

osobe, nego osuda onoga što kralj predstavlja kao čelnik i simbol državnog aparata koji je, prema uvjerenju podnositelja, okupirao Kataloniju.

Ustavni sud je zaključio da je način na koji su podnositelji zahtjeva izrazili svoju političku kritiku (uporabom vatre i velike fotografije okrenute naopako) prešao iz sfere slobode izražavanja u govor mržnje i poticanje na nasilje. Sud je s druge strane smatrao da su podnositelji zahtjeva koristili simboličke elemente koji su jasno i očigledno bili povezani s njihovom političkom kritikom španjolske države i njezinog monarhijskog oblika. Lik kralja Španjolske bio je simbol državnog aparata, korištenje vatre i okretanje fotografije napako bila je politička manifestacija radikalnog odbacivanja, a veličinom fotografije nastojala se osigurati vidljivost predmetnog događaja koji se odvijao na javnom trgu. Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da je čin podnositelja zahtjeva bio provokativan i organiziran s ciljem privlačenja pozornosti medija, te da je stupanj provokacije koji su koristili za prijenos kritičke poruke bio dopušten u kontekstu slobode izražavanja.

Sloboda izražavanja uključuje informacije i ideje koje mogu biti uvredljive, šokantne ili uznemirujuće s obzirom da to zahtijevaju načela pluralizma, tolerancije i slobodoumlja, bez kojih ne postoji demokratsko društvo.

Sud je naglasio da namjera podnositelja zahtjeva nije bila potaknuti na čin nasilja nad Kraljem. Čin ove vrste treba tumačiti kao prosvjed i simbolički izraz nezadovoljstva. Premda je sporni događaj uključivao spaljivanje fotografije, ono je u konkretnom slučaju bilo sredstvo izražavanja mišljenja u raspravi o pitanju javnog interesa, to jest o instituciji monarhije. Sud je u tom kontekstu ponovio da sloboda izražavanja uključuje informacije i ideje koje mogu biti uvredljive, šokantne ili uznemirujuće s obzirom da to zahtijevaju načela pluralizma, tolerancije i slobodoumlja, bez kojih ne postoji demokratsko

društvo. Iz analize „rekvizita“ koji su se koristili pri prosvjedu i iz konteksta u kojem se događaj odvijao nije se moglo zaključiti da je sporni događaj potaknuo na mržnju ili nasilje. Osim toga, navedeni čin nije uzrokovao nered.

Izrečena kazna zatvora, koju su podnositelji trebali izvršiti u slučaju neispunjavanja novčane kazne, predstavlja miješanje u pravo na slobodu izražavanja koje nije bilo razmjerno legitimnom cilju koji se htio postići niti je bilo nužno u demokratskom društvu. Sud je stoga utvrdio povredu članka 10. Konvencije.

❖ **PRAVEDNA NAKNADA**

2.700 eura na ime imovinske štete svakom od podnositelja zahtjeva

9.000 eura na ime troškova i izdataka

KLJUČNE RIJEČI

- *sloboda izražavanja*
- *javni prosvjed*
- *politička kritika monarhije*
- *poticanje na mržnju i nasilje*

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

**ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - DISCIPLINSKA KAZNA ODREĐENA ODVJETNIKU
RADI UVREDLJIVIH KOMENTARA NA RAČUN GLAVNOG TUŽITELJA NIJE BILA
PREKOMJERNA**

SZPINER protiv FRANCUSKE

*zahtjev br. 2316/15
odluka od 19. prosinca 2017.⁴*

❖ **ČINJENICE**

Podnositelj zahtjeva, Francis Szpiner francuski je državljanin i živi u Parizu. Podnositelj je kao odvjetnik u kaznenom postupku zastupao obitelj žrtve kaznenog djela ubojstva. Tijekom suđenja tužiteljstvo je zastupao glavni tužitelj B. U članku objavljenom netom poslije suđenja u časopisu *Le Nouvel Observateur*, podnositelj je, referirajući se na činjenicu da je otac glavnog tužitelja B. bio suradnik nacista, opisao B. kao „genetskog izdajicu“ (*traître génétique*), nakon čega je protiv njega je pokrenut disciplinski postupak, u kojem mu je izrečena disciplinska mjera upozorenja.

❖ **PRIGOVORI**

Podnositelj je prigovorio da mu je određivanjem disciplinske mjere upozorenja povrijeđeno pravo iz članka 6., 7. i 10. Konvencije.

❖ **ODLUKA SUDA**

Sud je najprije utvrdio da je disciplinska mjera izrečena podnositelju bila upozorenje. Kao i domaći sudovi, Sud je zaključio da je takvo miješanje u podnositeljevo pravo na slobodu izražavanja bilo propisano zakonom i opravdano ciljem zaštite ugleda drugih. Podnositeljeve izjave bile su dio rasprave od javnog interesa, koja se ticala suđenja u predmetu s visokim publicitetom. Sud je utvrdio da su podnositeljevi navodi predstavljali vrijednosne sudove više nego izjave o činjenicama.

Sud je naglasio kako je priroda navedenih izjava, koje su objavljene u medijima, bila prekomjerna i uvredljiva uz nedostatak bilo kakve činjenične osnove. Primijetio je da se u intervjuu koji je dao u spornom članku, prije nego je opisao B. kao „genetskog izdajicu“, podnositelj pozivao na činjenicu da je otac glavnog tužitelja B. bio suradnik nacista koji je osuđen na prisilni rad nakon oslobođenja Francuske. Sud je utvrdio da ogorčenost o kojoj je

⁴ Odluka je objavljena u Priopćenju za javnost od 25. siječnja 2018.

govorio podnositelj nije opravdala ovakvu zlobnu i ponižavajuću reakciju. Osim toga, podnositelj je odbio ispričati se glavnom tužitelju, premda ga je na to pozvao predsjednik Odvjetničke komore. Upravo je to odbijanje bilo razlog pokretanja disciplinskog postupka protiv podnositelja.

Nadalje, Sud je naglasio da je podnositelj izjavu dao izvan sudnice, točnije u priopćenju za medije nakon suđenja, ne dajući mogućnost glavnom tužitelju da se izjasni, odnosno obrani od tih navoda i obavijesti javnost o mogućim netočnim navodima.

Sud je stoga utvrdio da disciplinska mjera upozorenja, koja nije imala nikakvih posljedica na podnositeljevu profesionalnu karijeru, nije bila prekomjerna. Slijedom navedenoga, Sud je odbacio podnositeljev zahtjev kao očigledno neosnovan.

KLJUČNE RIJEČI

- *sloboda izražavanja*
- *opravdanost izricanja disciplinske mjere*
- *javno iznošenje vrijednosnih sudova*
- *razmjernost disciplinske kazne*
- *pravo na pošteno suđenje*
- *nema kazne bez zakona*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

ZABRANA DISKRIMINACIJE

ČLANAK 14.

Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI – NEPRIZNAVANJE PRAVA NA OČINSKI DOPUST PODNOŠITELJICI NAKON ROĐENJA DJETETA NJEZINE PARTNERICE NE PREDSTAVLJA DISKRIMINACIJU

HALLIER I DRUGI protiv FRANCUSKE

*zahtjev br. 46386/10
odluka od 12. prosinca 2017.⁵*

❖ **ČINJENICE**

Podnositelji zahtjeva, Karine Hallier, njezin sin V. i njezina partnerica Elodie Lucas, francuski su državljani i žive u Arthon en Retzu. Nakon što je prva podnositeljica rodila sina, njezina partnerica, druga podnositeljica, podnijela je zahtjev za očinski dopust u trajanju od 11 dana. Ured za zdravstveno osiguranje je odbio njezin zahtjev na osnovu toga što niti jedna zakonska odredba nije priznavala pravo na očinski dopust ženi. Druga podnositeljica je bezuspješno podnijela žalbu Odboru za prijateljske nagodbe a zatim i Sudu za socijalno osiguranje. Navedeni je sud utvrdio da su domaći propisi jasni i nedvosmisleni u pogledu statusa osobe koja ima pravo na očinski dopust. Pri tome propisi kao ovlaštenika navode „oca djeteta“, a ne „majčinog partnera“, stoga osoba koja ima pravo na očinski dopust mora biti muškarac s pravno priznatim roditeljskim odnosom prema djetetu. Ovu presudu potvrdio je Žalbeni sud u Rennesu, kao i Kasacijski sud, koji je odbio žalbu druge podnositeljice.

⁵ Odluka je objavljena u Priopćenju za javnost od 18. siječnja 2018.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 14. u vezi s člankom 8. Konvencije, podnositelji zahtjeva prigovorili su da je odbijanje zahtjeva druge podnositeljice za priznavanjem prava na očinski dopust predstavljalo diskriminaciju na temelju spola i seksualne orijentacije.

❖ ODLUKA SUDA

Očinski dopust uveden je u domaće zakonodavstvo s ciljem jačanja uloge očeva u odgoju djece na način da ih se u odgoj uključi od najranije faze, te s ciljem poticanja jednake raspodjele kućanskih poslova između žena i muškaraca.

Sud je zaključio da je druga podnositeljica bila u usporedivoj situaciji kao i biološki otac kod heteroseksualnog para, s obzirom da je pomagala u brizi oko djeteta svoje dugogodišnje partnerice. Međutim, drugoj podnositeljici nije bilo priznato pravo na očinski dopust što je, prema mišljenju Suda, bilo opravdano legitimnim ciljem. Naime, očinski dopust uveden je u domaće zakonodavstvo s ciljem jačanje uloge očeva u odgoju djece na način da ih se u odgoj uključi od najranije faze, te s ciljem

poticanja jednake raspodjele kućanskih poslova između žena i muškaraca.

Nadalje, Sud je istaknuo da razlika u postupanju nije bila utemeljena na spolu ili seksualnoj orijentaciji s obzirom da je jednak pristup postoji i kod heteroseksualnih parova. U tim slučajevima majčin partner također nije mogao biti ovlaštenik prava na očinski dopust ukoliko nije otac djeteta. Sud je stoga utvrdio da je nepriznavanje prava podnositeljici na očinski dopust bilo razmjerno cilju koji se htio postići. Osim toga, Sud je naglasio da države članice imaju široku slobodu procjene u ovom području. Država svojim zakonodavstvom može slobodno urediti pitanje očinskog dopusta što uključuje i uvjetovanje istog postojanjem roditeljskog odnosa s djetetom, kao u konkretnom slučaju.

Slijedom navedenoga, nije bilo povrede članka 14. u vezi s člankom 8. Konvencije te je Sud odbacio zahtjev kao očigledno neosnovan.

KLJUČNE RIJEČI

- *diskriminacija na temelju spola i seksualne orijentacije*
- *pravo na privatni i obiteljski život*
- *očinski dopust*
- *uloga očeva u odgoju djece*
- *istospolni parovi*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

UVJETI DOPUŠTENOSTI

ČLANAK 35.

1. Sud može razmatrati predmet samo nakon što su iscrpljena sva raspoloživa domaća pravna sredstva, u skladu s općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i unutar razdoblja od šest mjeseci od dana donošenja konačne odluke.

(...)

4. Sud će odbaciti svaki zahtjev koji smatra nedopuštenim na temelju ovoga članka.

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - PODNOSITELJICE NISU ISCRPILE SVA DOMAĆA PRAVNA SREDSTVA PROTIV ODLUKE KOJOM JE ODBIJEN NJIHOV ZAHTJEV ZA MEDICINSKI POTPOMOGNUTOM OPLODNJOM

CHARRON I MERLE-MONTET protiv FRANCUSKE

*zahtjev br. 22612/15
odluka od 16. siječnja 2018.*

❖ **ČINJENICE**

Podnositeljice zahtjeva su francuske državljanke koje su u braku od 3. svibnja 2014. godine i žive u Montaubanu u Francuskoj. Podnositeljice su odlučile imati dijete uz pomoć medicinski potpomognute oplodnje, te su u prosincu 2014. godine podnijele zahtjev bolnici Toulouse za dobivanje informacija o pristupu medicinski potpomognutoj oplodnji u obliku umjetne oplodnje ili in vitro oplodnje. Dana 15. prosinca 2014. dr. F.L. odgovorio je da ne može udovoljiti njihovom zahtjevu jer Zakon o bioetici, koji je trenutačno na snazi u Francuskoj, nije odobrio takvu oplodnju istospolnim parovima (članak L. 2141-2 Zakona o zdravstvenoj zaštiti).

❖ **PRIGOVORI**

Pozivajući se na članak 8. i članak 14. Konvencije, podnositeljice su prigovorile da je njihov zahtjev za medicinski potpomognutom oplodnjom odbijen zbog toga što francuski zakon nije odobrio takav medicinski postupak istospolnim parovima, čime je povrijeđeno njihovo pravo

na poštivanje privatnog i obiteljskog života te su diskriminirane na osnovi seksualne orijentacije.

ODLUKA SUDA

Sud je napomenuo da je odluka bolnice Toulouse od 15. prosinca 2014. godine, kojom je odbijen zahtjev podnositeljica za pristup medicinski potpomognutoj oplodnji, bila pojedinačni upravni akt koji je mogao biti poništen povodom tužbe zbog zlorabe ovlasti pred upravnim sudovima. Međutim, podnositeljice nisu iskoristile taj pravni lijek, smatrajući kako bi isti bio neučinkovit s obzirom na Odluku Ustavnog vijeća br. 2013. – 669 DC od 17. svibnja 2013. godine. Dakle, glavno pitanje je bilo jesu li podnositeljice opravdano tvrdile da navedeni pravni lijek nije bio djelotvoran.

S tim u vezi, Sud je primijetio da je u Odluci br. 2013. - 669 Ustavno vijeće raspravljalo o ustavnosti zakona koji je omogućio brak između osoba istog spola, a ne o članku L.2141-2 Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Premda se navedena Odluka dotaknula pitanja usklađenosti diferencijacije između homoseksualnih parova i heteroseksualnih parova koji proizlaze iz članka L. 2141-2 s ustavnim načelom ravnopravnosti, to je bilo samo neizravno. Pitanje ustavnosti odnosilo se na zakon koji omogućio brak istospolnim parovima, a ne na tu odredbu Zakona o zdravstvenoj zaštiti. S druge strane, Ustavni sud se nije, čak niti neizravno, bavio pitanjem suglasnosti članka L. 2141-2 s ustavnim pravima na obiteljski život i poštivanje privatnog života, a zahtjev podnositeljica temeljio se upravo na povredi prava na poštivanje privatnog i obiteljskog života.

Mjera usvojena na temelju zakona koji je usklađen s ustavnim odredbama kojima se štite temeljna ljudska prava, može biti nespojiva s istim pravima koja su zajamčena Konvencijom zbog, na primjer, njezine nerazmjernosti u konkretnom slučaju.

Sud je naglasio kako se ispitivanje usklađenosti pojedinačnih mjera s Konvencijom koje provode "redovni sudovi" razlikuje od ispitivanja usklađenosti zakona s Ustavom koje provodi Ustavno vijeće. Tako na primjer mjera usvojena na temelju zakona koji je usklađen s ustavnim odredbama kojima se štite temeljna ljudska prava, može biti nespojiva s odredbama Konvencije kojima se štite ista prava zbog, na primjer, njezine nerazmjernosti u konkretnom slučaju. Drugim riječima, navedena Odluka Ustavnog vijeća vjerojatno bi smanjila šanse podnositeljicama za uspjeh u upravnom sporu protiv bolnice Toulouse, da su ga iste pokrenule, ali on ne bi bio "očito osuđen na propast".

Nadalje, Sud je istaknuo da je obveza iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava imala cilj, između ostalog, državama članicama omogućiti otklanjanje povrede koja bi mogla biti

predmet zahtjeva pred Sudom prije nego država bude morala odgovoriti za svoje postupke. To načelo bilo je osobito važno u slučaju prigovora na temelju članka 8. bilo samostalno ili u vezi s člankom 14. U konkretnom slučaju, domaći sudovi još nisu donijeli presude u vezi s odlukama o odbijanju pristupa medicinski potpomognutoj oplodnji istospolnim parovima na temelju članka L.2141-2 Zakona o zdravstvenoj zaštiti. S obzirom na važnost načela supsidijarnosti, Sud je utvrdio da nisu iscrpljena sva raspoloživa domaća pravna sredstva u smislu članka 35. st. 1. Konvencije, stoga je zahtjev odbijen na temelju članka 35. stavaka 1. i 4. Konvencije.

KLJUČNE RIJEČI

- *medicinski potpomognuta oplodnja*
- *diskriminacija na temelju seksualne orijentacije*
- *pravo na obiteljski život*
- *pojedinačni upravni akti*
- *iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

ZAŠTITA VLASNIŠTVA

ČLANAK 1. PROTOKOLA BR. 1.

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

PODNOŠITELJU NIJE POVRIJEĐENO PRAVO VLASNIŠTVA REZOLUCIJOM VLADE KOJOM JE PREDVIĐENO RUŠENJE ZGRADA U VLASNIŠTVU PODNOŠITELJA

KRISTIANA LTD. protiv LITVE

*zahtjev br. 36184/13
presuda od 6. veljače 2018.*

❖ **ČINJENICE**

Podnositelj zahtjeva, Kristiana Ltd, trgovačko je društvo sa sjedištem u Vilniusu. Litavska vlada je 1994. godine usvojila Rezoluciju kojom je utvrđen razvojni plan za nacionalni park Curonian Spit. Ovo je područje pod posebnom pravnom zaštitom, a od studenog 2000. godine uvršteno je u popis svjetske baštine UNESCO-a. Navedenim razvojnim planom predviđeno je rušenje bivših vojnih zgrada smještenih na obližnjim pješčanim dinama, te uspostavljanje prirodnog okruženja ovog područja. Društvo podnositelja zahtjeva 2000. godine kupilo je navedene vojne zgrade kao jedini zainteresirani kupac na javnoj dražbi. Podnositelj je predložio izmjenu razvojnog plana na način da se zemljište uvrsti u kategoriju rekreativnog područja. Vlasti su odbile ovaj prijedlog s obrazloženjem kako se svrha zemljišta ne može mijenjati bez odobrenja tijela koje upravljaju zaštićenim područjem ili Ministarstva zaštite okoliša. Regionalni upravni sud kao i Vrhovni upravni sud odbili su podnositeljevu žalbu protiv ove odluke navodeći da je prijedlog podnositelja u suprotnosti s razvojnim planom Vlade. Podnositelj je 2010. godine zatražio građevinsku dozvolu za provođenje radova na obnovi tih zgrada. Nakon što mu je zahtjev odbijen, podnio je žalbu Državnoj građevinskoj inspekciji, navodeći kako je imao legitimna očekivanja da će zadržati kontrolu nad svojim

zgradama i da će ih moći obnoviti. Predložio da se u novi razvojni plan uključi pitanje kompenzacije za zgrade ili uključivanje istih u rekreacijsku zonu. Podnositelj je sve ovo vrijeme bio obvezan plaćati porez na zemljište. Ministarstvo okoliša i Služba za zaštićena područja osnovali su radnu skupinu radi razmatranja ovih prijedloga. Radna skupina je na kraju usvojila Plan upravljanja bez odredbi o kompenzacijskim mehanizmima za izvlaštenu imovinu i rokovima za rušenje zgrada. Podnositelj je 2012. godine pokrenuo postupak pred Regionalnim upravnim sudom u Vilniusu zahtijevajući poništenje ovog Plana u dijelu u kojem je odlučeno da se zgrade sruše, kao i zbog nedostatka odredbi o kompenzaciji i rokovima za rušenje. Regionalni upravni sud odbacio je podnositeljevu tužbu uz obrazloženje kako njegov zahtjev spada u nadležnost Ustavnog suda, s obzirom da se radi o pitanju zakonitosti Vladine rezolucije i tiče se funkcije državne vlasti. Ovu odluku potvrdio je i Vrhovni upravni sud.

❖ **PRIGOVORI**

Podnositelj je prigovorio da su njegova vlasnička prava nezakonito i neopravdano ograničena čime mu je povrijeđeno pravo iz članka 1. Protokola br. 1. Konvencije. Pozivajući se na članak 6. stavak 1. Konvencije prigovorio je da je došlo i do povrede njegovog prava na pristup sudu. Naime, domaći sudovi odbacili su podnositeljevu tužbu navodeći kako ista spada u nadležnost Ustavnog suda, a sukladno domaćem pravu, nije bilo moguće pokrenuti pojedinačnu ustavnu tužbu zbog provjere sukladnosti Vladinih akata sa Ustavom i zakonom.

❖ **ODLUKA SUDA**

Članak 1. Protokola br. 1.

Sud je utvrdio da je došlo do miješanja u podnositeljevo pravo na mirno uživanje vlasništva, s obzirom da je podnositelju bilo zabranjeno izvođenje radova na rekonstrukciji zgrada jer su iste bile pod posebnim pravnim režimom.

Međutim, Sud je istaknuo da podnositelju nije oduzeto pravo vlasništva na tim nekretninama, nego su mu nametnuta određena ograničenja u njihovom korištenju u skladu s nacionalnim zakonom i Planom upravljanja. S obzirom na poseban status Nacionalnog parka Curonian Spit i planove koji su već bili na snazi, podnositelj je trebao predvidjeti odbijanje zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole, kao i rušenje zgrada.

Osim toga, očuvanje kulturne baštine ima za cilj, uz održavanje određene kvalitete života, očuvanje

*Očuvanje kulturne baštine
ima za cilj, uz održavanje
određene kvalitete života,
očuvanje povijesnih,
kulturnih i umjetničkih
obilježja regije i njezinih
stanovnika.*

povijesnih, kulturnih i umjetničkih obilježja regije i njezinih stanovnika. Sud stoga smatra da je miješanje slijedilo legitiman cilj, odnosno zaštitu kulturne baštine i poštivanje strogih međunarodnih obveza prema UNESCO-u.

Nadalje, Sud je naglasio da je u pitanjima očuvanja okoliša, gdje je opći interes zajednice najvažniji, sloboda procjene države veća nego kada su u pitanju isključivo građanska prava (vidi *Depalle protiv Francuske*, § 84). U konkretnom slučaju, razvojnim planom iz 1994. godine predviđeno je rušenje zgrada koje je podnositelj kupio. Dakle, ograničenja u korištenju navedenih zgrada postojala su već u trenutku kada je društvo podnositelja steklo vlasništvo nad njima. Iako je tijekom 2012. godine izmijenjen niz odredbi razvojnog plana, odredbe o zgradama ostale su nepromijenjene. Sud stoga smatra da je podnositelj znao ili je morao znati da su predmetne zgrade bile predviđene za rušenje te da će se to u jednom trenutku dogoditi unatoč tome što datum rušenja nije bio određen. Podnositelj nije mogao opravdano očekivati da će dobiti građevinsku dozvolu za obnovu zgrada ili kompenzaciju za rušenje istih, osobito u slučaju kada je to podrazumijevalo mijenjanje njihove identifikacije, namjene ili veličine.

Uzevši u obzir sve gore navedene čimbenike, Sud je utvrdio da je između općeg interesa i pojedinačnih imovinskih prava podnositelja zahtjeva uspostavljena pravedna ravnoteža te nije došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. Konvencije.

Članak 6. stavak 1.

Sud je utvrdio da litavsko zakonodavstvo i sudska praksa jasno određuju pravo pristupa sudu i mogućnost osporavanja zakonitosti normativnih akta, kao i pravo naknadnog preispitivanja istih od strane Ustavnog suda. Premda u takvim slučajevima ne postoji mogućnost podnošenja pojedinačne ustavne tužbe, moguće je zahtijevati od domaćih sudova da podnesu akt Ustavnom sudu radi preispitivanja zakonitosti. Ukoliko sudovi odbiju takav prijedlog, odluka mora biti izričito obrazložena.

Sud smatra da, s obzirom na prirodu zahtjeva za ukidanje dijela Plana upravljanja i njegovu izmjenu, podnositelj zahtjeva ne može valjano tvrditi da su ga odluke domaćih sudova lišile prava na pristup sudu.

U ovome predmetu domaći upravni sudovi odbili su tužbu podnositelja navodeći da je predmet izvan njihove nadležnosti. Pri tome je prvostupanjski upravni sud iznio prilično kratko obrazloženje, ograničavajući se na puko navođenje zakonskih odredbi. Međutim, nakon što je podnositelj podnio žalbu, Vrhovni upravni sud osvrnuo se na sva važna pitanja. Navedeni sud nije samo prihvatio zaključke nižeg suda, već je temeljito obrazložio zašto nije nadležan za odlučivanje o zakonitosti Rezolucije Vlade.

Osim toga, Ustavni sud je već ispitivao zakonitost razvojnog plana 2007. godine i utvrdio da se radi o normativnom pravnom aktu, a ne pojedinačnom pravnom aktu. Isto je zaključio i

Vrhovni upravni sud u nekoliko drugih slučajeva navodeći da upravni sudovi ne mogu ispitati zakonitost Plana upravljanja. Sud ne vidi razloga zašto bi Vrhovni upravni sud donio drugačiji zaključak u predmetu podnositelja zahtjeva.

Sud stoga smatra da, s obzirom na prirodu zahtjeva za ukidanje dijela Plana upravljanja i njegovu izmjenu, podnositelj zahtjeva ne može valjano tvrditi da su ga odluke domaćih sudova lišile prava na pristup sudu. Iako u ovom predmetu prvostupanjski upravni sud nije dao dostatno obrazloženje za odbijanje tužbenog zahtjeva, taj je nedostatak naknadno otklonjen odlukom Vrhovnog upravnog suda. Sud je utvrdio da je stupanj pristupa koji je omogućen podnositelju, bio dovoljan da mu osigura "pravo na pristup sudu" i rješenje predmeta spora.

Slijedom navedenoga, nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

KLJUČNE RIJEČI

- *pravo na mirno uživanje vlasništva*
- *pravo na pristup sudu*
- *kulturna baština*
- *očuvanje okoliša*
- *pojedinačni pravni akt*
- *izvlaštenje*

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

ZAHTEJEV PODNOSITELJA ZA ZAŠTITU PRAVA VLASNIŠTVA NIJE IMAO DOVOLJNU OSNOVU U DOMAĆEM PRAVU DA BI PREDSTAVLJAO „VLASNIŠTVO“ U KONVENCIONSKOM SMISLU

RADOMILJA I DRUGI protiv HRVATSKE

*zahtjevi br. 37685/10 i 22768/12
presuda Velikog vijeća od 20. ožujka 2018.*

❖ ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su hrvatski državljani, Mladen Radomilja, Ivan Brčić, Vesna Radomilja, Nenad Radomilja i Marin Radomilja, koji žive u Stobreču (zahtjev br. 37685/10), te Jakov Jakeljić i Ivica Jakeljić, koji žive u Splitu (zahtjev br. 22768/12). U bivšoj Jugoslaviji bilo je zabranjeno stjecanje vlasništva dosjelošću na stvarima u društvenom vlasništvu. Hrvatski je sabor 1991. godine ukinuo ovu zabranu, te je na temelju članka 388. stavka 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima iz 1996. godine dopustio uračunavanje vremenskog razdoblja od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991. godine u rok dosjelogosti potreban za stjecanje vlasništva na nekretninama u društvenom vlasništvu. Međutim, Ustavni sud je 1999. godine ukinuo navedeni članak kao neustavan, navodeći da retroaktivni učinak ove odredbe ima štetne posljedice na prava trećih osoba. Podnositelji zahtjeva pokrenuli su postupke radi utvrđenja prava vlasništva pred Općinskim sudom u Splitu u travnju 2002. godine. Podnositelji su tvrdili da su navedene nekretnine bile u posjedu njihovih pravnih prednika više od 70 godina (u prvom slučaju) i 100 godina (u drugom slučaju). Prvostupanjski sud je u rujnu 2004. i lipnju 2007. godine donio odluke u njihovu korist, ali su presude preinačene povodom žalbe tuženika, Grada Splita. Drugostupanjski sud je utvrdio da je jedini način za stjecanje vlasništva dosjelošću na predmetnim nekretninama bio da su podnositelji zahtjeva do travnja 1941. godine bili u posjedu nekretnina kroz zakonom predviđeno vrijeme za dosjelogost od 40 godina. Naime, Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima iz 1996. godine određen je rok dosjelogosti od 40 godina za stjecanje vlasništva na imovini u društvenom vlasništvu. Taj uvjet nije bio ispunjen u slučaju podnositelja jer su njihovi prednici nekretnine posjedovali neprekidno i u dobroj vjeri od 1912. godine. Dakle, četrdesetgodišnje razdoblje dosjelogosti prekinuto je u travnju 1941. i počelo je iznova teći tek nakon 8. listopada 1991. Ustavne tužbe od podnositelja odbijene su 2009. odnosno 2011. godine.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 1. Protokola br.1. Konvencije, podnositelji zahtjeva prigovorili su da je njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva povrijeđeno, jer su domaći sudovi odbili priznati njihovo vlasništvo stečeno dosjelošću, pogrešno primijenivši mjerodavno domaće pravo. Istaknuli su da je posjedniku nekretnine u dobroj vjeri zakonom propisano razdoblje

dosjelnosti za stjecanje vlasništva bilo 20, a ne 40 godina, što je bilo u skladu s tumačenjem Saveznog Vrhovnog suda Jugoslavije iz travnja 1960. godine.

U presudama od 28. lipnja 2016. godine ([Radomilja i dr. protiv Hrvatske](#), 37685/10 i [Jakeljić protiv Hrvatske](#), 22768/12) Vijeće Suda utvrdilo je da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. Sukladno pristupu prihvaćenom u predmetu [Trgo protiv Hrvatske](#) (35298/04, 11. lipnja 2009.) Vijeće je uzelo u obzir razdoblje od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991. i utvrdilo da je zahtjev podnositelja imao dovoljno osnova u nacionalnom pravu (članak 388. stavak 4. Zakona iz 1996.) da bi se smatrao "vlasništvom" u smislu članka 1. Protokola br. 1 Konvencije. Odlučujući o osnovanosti zahtjeva Sud je utvrdio da, s obzirom na izostanak bilo kakve štete u odnosu na prava trećih, nije bilo opravdano isključiti razdoblje od 1941. do 1991. godine pri određivanju razdoblja potrebnog za stjecanje vlasništva dosjelošću na imovini u društvenom vlasništvu.

U studenom 2016. godine, prihvaćen je zahtjev Vlade za podnošenjem slučaja Velikom vijeću sukladno članku 43. Konvencije.

❖ **ODLUKA VELIKOG VIJEĆA**

a) Opseg predmeta

Opseg predmeta koji se podnosi Sudu ograničen je činjeničnim tvrdnjama i pravnim argumentima koje su podnositelji iznijeli u svom zahtjevu. Sukladno načelo *jura novit curia*, Sud nije vezan pravnom osnovom koju je podnositelj zahtjeva iznio i ima ovlast, sukladno odredbama Konvencije, odlučiti o drugačijoj pravnoj karakterizaciji činjenica od one koju je podnositelj iznio u svom zahtjevu. Međutim, Sud ne može utemeljiti svoju odluku na činjenicama koje nisu bile obuhvaćene zahtjevom jer bi to bi značilo odlučivanje izvan opsega predmeta, odnosno odlučivanje o prigovorima koji nisu bili "podneseni Sudu" u smislu članka 32. Konvencije.

Sud je utvrdio da su prvotni zahtjevi podnositelja, onako kako su formulirani u obrascu zahtjeva, bili prilično široko postavljeni. Međutim, s obzirom da podnositelji mogu naknadno razjasniti ili razraditi svoje zahtjeve, Sud uzima u obzir i sva dodatna očitovanja tijekom postupka kojima se uklanjaju početni propusti ili nejasnoće. Sud je utvrdio da u ovome predmetu podnositelji u svojim prvotnim zahtjevima nisu obuhvatili razdoblje od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991. godine, dok su u kasnijem odgovoru na Vladino očitovanje pred Vijećem izričito isključili to razdoblje. Vijeće je odlučilo ispitati prigovore podnositelja zahtjeva u svjetlu presude *Trgo protiv Hrvatske*, te je došlo do zaključka da su tvrdnje podnositelja zahtjeva imale dovoljno osnova u nacionalnom pravu, to jest u članku. 388. stavku 4. Zakona o vlasništvu iz 1996. godine. Takav zaključak nužno je podrazumijevao uzimanje u obzir razdoblja od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991. godine. Stoga je Vijeće utemeljilo svoju presudu na činjenicama bitno različitim od onih na koje su se podnositelji

Naknadno dodavanje razdoblja od preko pedeset godina u činjeničnu osnovu zahtjeva koji se temeljio na dosjivosti kao načinu stjecanja vlasništva, pri čemu je vremenski element od središnje važnosti, mora se smatrati promjenom sadržaja zahtjeva, stoga Veliko vijeće smatra da je presuda Vijeća izlazi izvan okvira predmeta.

zahtjeva pozivali. Premda su u svojim očitovanjima pred Velikim vijećem podnositelji tvrdili da njihova namjera nije bila isključivanje navedenog razdoblja iz činjenične osnove zahtjeva, njihova očitovanja pred Vijećem očito su ukazivala drugačije.

Veliko vijeće smatra da se naknadno dodavanje razdoblja od preko pedeset godina u činjeničnu osnovu zahtjeva koji se temeljio na dosjivosti kao načinu stjecanja vlasništva, pri čemu je vremenski element od ključne važnosti, mora smatrati promjenom sadržaja zahtjeva. Stoga je Veliko vijeće zaključilo da presuda Vijeća izlazi izvan okvira predmeta.

Podnositelji mogu u svakom trenutku podnijeti novi zahtjev tijekom postupka pred Sudom, ali takav zahtjev, kao i svaki drugi, mora biti u skladu s uvjetima dopuštenosti. S obzirom da se u konkretnom slučaju radi o isticanju novog zahtjeva pred Velikim vijećem, Sud je morao preispitati dopuštenost novih prigovora podnositelja zahtjeva koji se odnose na razdoblje od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991. godine.

b) Dopuštenost

Domaći postupci u predmetima podnositelja zahtjeva završili su 30. rujna 2009. odnosno 4. listopada 2011. godine. Novi prigovori koji se odnose na duže razdoblje (koji su uključili razdoblje od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991.) izneseni su u očitovanjima pred Velikom vijećem od 13. veljače 2017., dakle više od šest mjeseci nakon okončanja domaćih postupaka. Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da su prigovori podnositelja zahtjeva, u mjeri u kojoj sada uključuju razdoblje od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991., nedopušteni zbog nepoštivanja šestomjesečnog roka, te ih je odbacio sukladno članku 35. stavku 4. Konvencije.

c) Osnovanost

Sud je ponovio da se podnositelji mogu pozivati na povredu članka 1. Protokola br. 1. može doći samo ako se sporne odluke domaćih sudova odnose na „vlasništvo“ podnositelja zahtjeva u smislu navedenog članka, bilo da je riječ o postojećem vlasništvu ili barem legitimnom očekivanju da će neko potraživanje podnositelja biti ostvareno.

Stoga se u kontesktu ovog predmeta, u dijelu koji nije proglašen nedopuštenim, postavlja pitanje jesu li zahtjevi podnositelja da im se prizna pravo vlasništva (isključujući pri tom razdoblje od 06. travnja 1941. do 08. listopada 1991.g.) imali dovoljan temelj u domaćem pravu da bi ih se moglo smatrati „vlasništvom“ u smislu čl. 1. Protokola br. 1.

Glede prigovora podnositelja zahtjeva da su domaći sudovi pogrešno primijenili mjerodavno domaće pravo, Veliko vijeće ponovilo je da su nacionalni sudovi primarno nadležni utvrđivati činjenice i tumačiti i primjenjivati domaće propise. Zadaća Suda u tom je smislu ograničena samo na ispitivanje jesu li učinci takvog tumačenja i primjene domaćeg prava usklađeni s Konvencijom.

Sud je istaknuo da je njegova ovlast za ocjenu suglasnosti s domaćim zakonom ograničena jer je prvenstveno na nacionalnim sudovima da tumače i primjenjuju takav zakon. Također je naglasio svoju supsidijarnu narav glede utvrđivanja činjenica.

Veliko vijeće istaknulo je ranije zauzeti stav Suda da se načelno ne može smatrati da podnositelj ima dovoljno utvrđeno potraživanje koje predstavlja imovinu ukoliko postoji spor oko tumačenja i primjene domaćeg prava, te ukoliko se pitanje je li podnositelj ispunio zakonske uvjete s tim u svezi treba raspraviti u sudskom postupku.

U tom smislu, zadaća je prvostupanjskog suda ocjenjivati dokaze i utvrditi relevantne činjenice, te Sud, iako nije vezan činjeničnim utvrđenjima nacionalnih sudova, u pravilu neće odstupiti od činjeničnih utvrđenja nacionalnih sudova, osim kada za to postoje uvjerljivi razlozi. Budući da u ovim predmetima ne postoje nikakvi razlozi koji bi od Suda zahtijevali osporavanje činjeničnih zaključaka hrvatskih sudova, Sud zaključuje da zahtjevi podnositelja da budu proglašeni vlasnicima predmetnih nekretnina (isključujući razdoblje od 6. travnja 1941. do 8. listopada 1991.) nisu imali dovoljno osnova u nacionalnom pravu da bi se smatrali "vlasništvom" u smislu članka 1. Protokola br. 1. Konvencije, pa jamstva sadržana u toj odredbi nisu primjenjiva na situaciju podnositelja zahtjeva. Stoga je Veliko vijeće zaključilo da nije došlo do povrede navedenog članka.

KLJUČNE RIJEČI

- *stjecanje prava vlasništva*
- *dosjelo*
- *opseg predmeta pred Sudom*
- *isticanje novih činjenica tijekom postupka*
- *tumačenje i primjena domaćeg zakona*
- *šestomjesečni rok*

Službeni tekst presude pogledajte [ovdje](#).

SLOBODA KRETANJA

ČLANAK 2. PROTOKOLA BR. 4.

1. Svatko tko se zakonito nalazi na području neke države ima pravo na slobodu kretanja i slobodni izbor svojega boravišta na tom području.

2. Svatko je slobodan napustiti bilo koju zemlju, uključujući i svoju vlastitu.

3. Ne mogu se postavljati nikakva ograničenja ostvarivanju tih prava, osim ona koja su u skladu sa zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne sigurnosti ili javnog reda i mira, za održavanje javnog poretka, radi sprječavanja zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4. Prava utvrđena u stavku 1. mogu također biti podvrgnuta, u određenim dijelovima područja, ograničenjima utvrđenima u skladu sa zakonom i koja su opravdana zaštitom javnog interesa u demokratskom društvu.

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - ODREĐIVANJE POSEBNOG MJESTA ZA PARKIRANJE KAMP-PRIKOLICA NE PREDSTAVLJA POVREDU PRAVA NA SLOBODU KRETANJA

BALTA protiv FRANCUSKE

*zahtjev br. 19462/12
odluka od 16. siječnja 2018. godine*

❖ ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Puiu Balta, rumunjski je državljanin i pripadnik etničke skupine Putnici. U travnju 2009. podnositelj i druge osobe parkirali su svoje kamp-prikolice u slijepoj ulici blizu javne ceste u općini La Courneuve. U studenom 2009. u općini je otvoreno područje za prijam i parkiranje Putnika, te je gradonačelnik zabranio parkiranje kamp-prikolica izvan tih područja. Dana 29. prosinca 2009. upravitelj departmana Seine-Saint-Denis dostavio je opomenu podnositelju i drugim korisnicima kamp-prikolica da napuste parkiralište u slijepoj ulici u roku od dvadeset četiri sata. Dana 30. prosinca 2009. podnositelj je podnio tužbu Upravnom sudu u Montreuilu, koja je odbijena presudom od 4. siječnja 2010. godine. G. Balta je izjavio žalbu i zatražio da se prethodno pitanje ustavnosti uputi *Conseil d'État*⁶.

⁶ najviši upravni sud

Conseil d'État uputio je navedeno pitanje Ustavnom vijeću. U svojoj žalbi podnositelj je tvrdio da su sporne odredbe bile u suprotnosti s načelom ravnopravnosti jer su imale cilj zabraniti Putnicima - i to samo njima - parkiranje izvan posebno određenih područja, čime je, na etničkoj osnovi, ograničena njihova sloboda kretanja. Ustavni je sud utvrdio da su sporne odredbe u skladu s Ustavom jer se temelje na različitoj situaciji pojedinaca i to onih koji su živjeli kamp-prikolicama i koji su odabrali nomadski način života i onih koji su živjeli sjedilačkim načinom života, bez obzira na njihovo podrijetlo. Razlika se temeljila na objektivnim i racionalnim kriterijima, a cilj zakonodavca bio je omogućiti smještaj Putnika u uvjetima koji su u skladu s javnim redom i pravima trećih osoba. Dana 30. prosinca 2010. godine žalbeni sud je potvrdio presudu od 4. siječnja 2010.

❖ **PRIGOVORI**

Pozivajući se na članak 14. u svezi s člankom 2. Protokola br. 4 Konvencije, podnositelj zahtjeva prigovorio je da je su domaće vlasti, zabranivši Putnicima da parkiraju svoje kamp-prikolice izvan područja koja su posebno određena za njihovo parkiranje, povrijedile njegovo pravo slobode kretanja.

❖ **OCJENA SUDA**

Sud je ponovio da je članak 2. Protokola br. 4 Konvencije primjenjiv samo na osobu koja se zakonito nalazi na teritoriju neke države. Navedeni članak ne jamči stranom državljaninu pravo na dobivanje prebivališta ili nastavak boravka u zemlji čiji nije državljanin, te određuje uvjete pod kojima osoba ima pravo boraviti u nekoj državi. Kriteriji i uvjeti za zakonit boravak prvenstveno se reguliraju domaćim pravom.

*Članak 2. Protokola br.
4. uz Konvenciju
primjenjiv je samo na
osobu koja se zakonito
nalazi na teritoriju neke
države*

Sud je primijetio da podnositelj nije dostavio nikakve dokaze o tome da je imao pravo ostati u Francuskoj nakon isteka roka od tri mjeseca koji je predviđen nacionalnim zakonodavstvom koje regulira pitanja useljavanja, boravka stranca i prava na azil. Sud je stoga zaključio da se podnositelj nije mogao osloniti na slobodu kretanja zajamčenu člankom 2. Protokola br. 4, a samim time ni na članak 14. Konvencije koji je uvijek nužno vezan uz neku drugu materijalnu odredbu Konvencije. Slijedom navedenoga, Sud je odbacio zahtjev utvrdivši da je nedopušten.

KLJUČNE RIJEČI

- *sloboda kretanja*
- *boravak stranaca*
- *načelo ravnopravnosti*
- *parkiranje kamp-prikolica na javnim mjestima*
- *etnička skupina Putnici*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).

PRAVO DA SE NE BUDE DVA PUTA SUĐEN ILI KAŽNJEN U ISTOJ STVARI

ČLANAK 4. PROTOKOLA BR. 7.

1. Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku iste države za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnoga stavka ne sprječavaju ponovno razmatranje slučaja u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom dotične države ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u prethodnom postupku došlo do bitnih povreda koje su mogle utjecati na rješenje slučaja.

3. Ovaj se članak ne može derogirati na temelju članka 15. Konvencije.

ODLUKA O NEDOPUŠTENOSTI - PRAVO DA SE NE BUDE DVA PUTA SUĐEN ILI KAŽNJEN U ISTOJ STVARI ODNOSI SE SAMO NA SUDOVE ISTE DRŽAVE

KROMBACH protiv FRANCUSKE

*zahtjev br. 67521/14
odluka od 20. veljače 2018. godine*

❖ ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Dieter Krombach, njemački je državljanin koji se trenutno nalazi u zatvoru u Parizu. André Bamberski, otac ubijene, podnio je protiv podnositelja kaznenu prijavu u Njemačkoj i Francuskoj, zbog sumnje da je silovao i ubio svoju pokćerku Kalinku Bamberski. Njemačke su vlasti, između 1982. i 1986. godine, pokrenule nekoliko istraga i donijele četiri odluke o obustavi postupka zbog nedostatka dokaza. S obzirom da je Kalinka Bamberski bila francuska državljanica, protiv podnositelja je pokrenut kazneni postupak i u Francuskoj. Godine 1995. Porotni sud u Parizu osudio ga je u odsutnosti na 15 godina zatvora zbog prouzročenja smrti iz nehaja. Europski sud za ljudska prava, u svojoj presudi [Krombach protiv Francuske](#) (br. 29731/96) od 13. veljače 2001. godine, utvrdio je da je presuda Porotnog suda u suprotnosti s člankom 6. i čl. 2. Protokola br. 7. Konvencije, stoga je Kasacijski sud 10. prosinca 2008. godine ukinuo navedenu presudu. Podnositelj je ostao na slobodi u Njemačkoj sve dok André Bamberski nije organizirao njegovu otmicu 18. listopada

2009. i odveo ga u grad Mulhouse u Francuskoj. Nakon toga podnositelj je uhićen i stavljen u pritvor. U listopadu 2011. Porotni sud u Parizu osudio ga je na 15 godina zatvora zbog prouzročena smrti iz nehaja Kalinke Bamberski. Žalbeni sud je odbio podnositeljevu žalbu i potvrdio prvostupanjsku presudu.

❖ PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 4. Protokola br. 7 Konvencije, podnositelj zahtjeva je prigovorio da mu je povrijeđeno pravo da se ne bude dva put suđen ili kažnjen u istoj stvari.

❖ ODLUKA SUDA

Sud je u ovom predmetu potvrdio svoju sudsku praksu da se članak 4. Protokola br. 7 odnosi samo na sudove u istoj državi i stoga ne sprječava progon ili kažnjavanje pojedinca od strane sudskih tijela država ugovornica zbog djela za koja je pravomoćnom presudom osuđen ili oslobođen u drugoj državi ugovornici.

Nadalje, Sud je istaknuo da činjenica što su Francuska i Njemačka članice Europske unije nema utjecaja na primjenjivost članka 4. Protokola br. 7. Iako je pravo Europske unije prenijelo načelo *ne bis in idem* s nacionalne razine na razinu EU, Sud je ponovio da nije nadležan primjenjivati pravila Europske unije ili utvrditi njegove navodne povrede, osim u slučaju da takva kršenja predstavljaju povredu prava zajamčenog Konvencijom. Stoga nije bio zadatak Suda utvrditi je li kazneni progon protiv podnositelja u Francuskoj i njegova kasnija osuda bila u suprotnosti s pravom Europske unije. Sud je naglasio da Konvencija ne sprječava države članice da daju veću pravnu zaštitu pravima i slobodama zajamčenim Konvencijom od one koju provode prema domaćem pravu, međunarodnim ugovorima ili pravu Europske unije.

Sud je ponovio da nije nadležan primjenjivati pravila Europske unije ili utvrditi njegove navodne povrede, osim u slučaju da takva kršenja predstavljaju povredu prava zajamčenog Konvencijom.

S obzirom da su progon podnositelja izvršavali sudovi dviju različitih država, tj. Njemačke i Francuske, Sud je utvrdio da članak 4. Protokola br. 7 nije primjenjiv na ovaj slučaj. Dakle, podnositeljev zahtjev bio je inkompatibilan s odredbama Konvencije te ga je Sud odbacio kao nedopušten.

KLJUČNE RIJEČI

- *ne bis in idem*
- *prouzročenje smrti iz nehaja*
- *kazneni progon u dvije države*
- *pravo Europske unije*

Službeni tekst odluke pogledajte [ovdje](#).